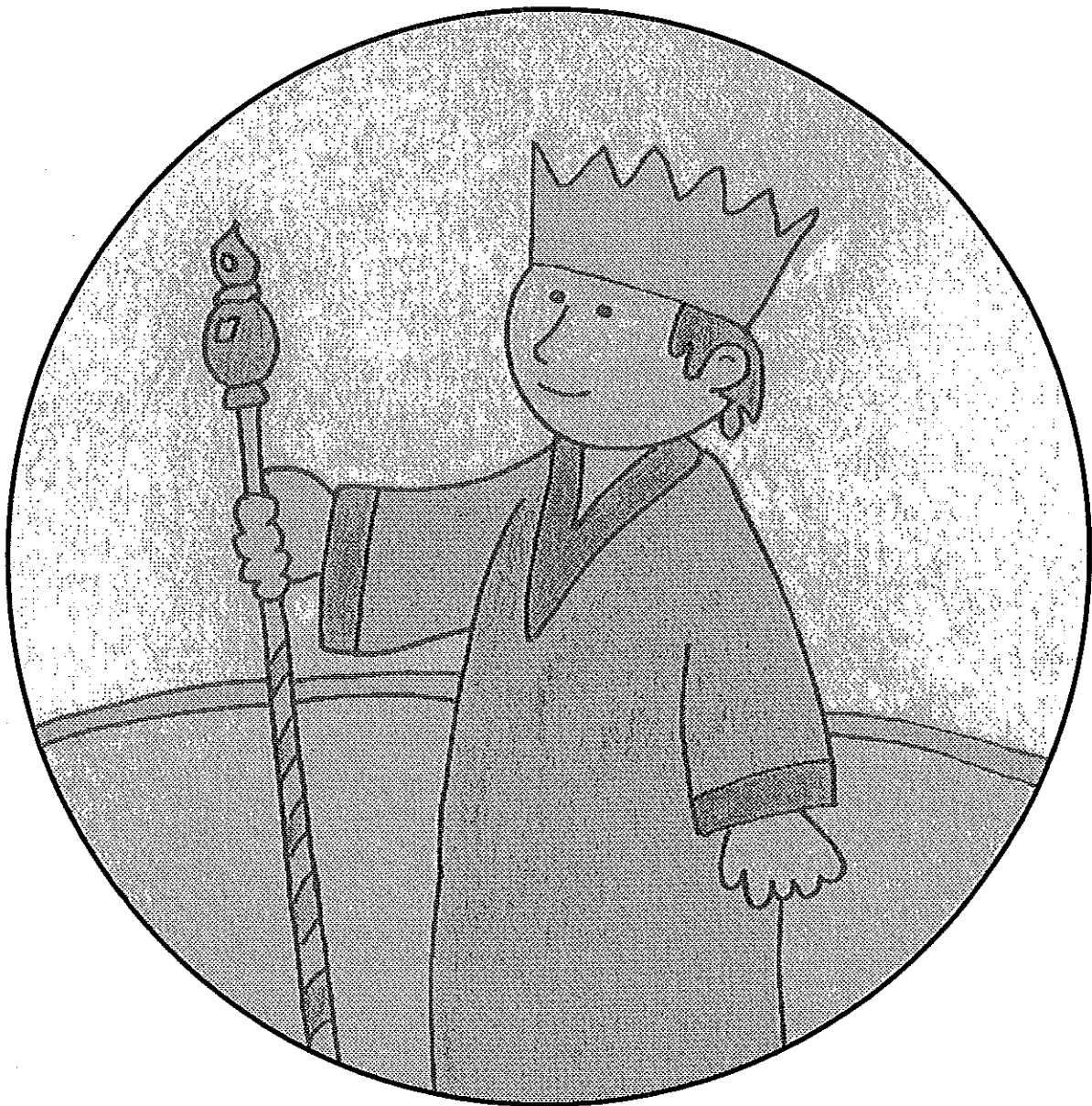

Werkwijzer voor peuters

4

I. VERANTWOORDING

Het Peuterlesmateriaal hoort thuis in een omvangrijk geheel van lesmateriaal voor peuters (0-3 Jaar), kleuters en kinderen (4-7 jaar), junioren (8-11 jaar), tieners (12-14/15 jaar) en jongeren (15-18 jaar).

De serie voor peuters bestaat uit vier Werkwijzers van elk dertien programma's voor een heel jaar. De inhoudelijke theologische doelstelling voor het geheel treft u hieronder aan. Daarna krijgt u de didactisch-pedagogische doelstelling onder ogen, speciaal bestemd voor het werken met peuters.

A. ALGEMENE DOELSTELLING

Het koningschap Gods naderbij brengen voor zover dat binnen de mogelijkheid van de mens ligt. Kernbegrippen daarbij zijn: bevrijding en herstel.

Onder bevrijding wordt verstaan het wegnemen van onredelijke angst, twijfel, egoïsme, innerlijke spanningen, negatief denken en handelen, frustraties en complexen die een belemmering vormen voor de mens. Het "instrument" van deze bevrijding is het Woord van God, zoals dat zichtbaar is geworden in Jezus Christus en zijn neerslag heeft gevonden in de Bijbel.

Vanuit de bevrijding komt er zicht op het herstel van de mens. In Bijbelse taal gevat spreken we dan van een herstel van het beeld van God in de mens. De positieve ontplooiing van de mens staat daarin centraal. Hij zal als een door God geschapen mens zijn verantwoordelijkheid kennen en dragen t.a.v. de natuur, planten- en dierenwereld en de mensengemeenschap. De mens mag leven als partner van God.

De Bijbel zal in dit alles de bron van inspiratie en onderwijs zijn.

B. SPECIFIEKE DOELSTELLING

Het peuterlesmateriaal beoogt op zeer eenvoudige wijze kinderen van 0-3 jaar in aanraking te brengen met een aantal fundamentele basis gegevens uit de algemene doelstelling. Het vertrekt vanuit de leefomgeving van de peuters. De kinderleid(st)ers besteden aandacht aan hoofd en hart en dat liefst in omgekeerde volgorde. Door middel van liedjes, vingerspelletjes, verhalen, spelletjes en illustratiemateriaal wordt gepoogd de peuters te helpen in het uiten van hun gevoelens, vaardigheid op te doen met het oog op eenvoudige handelingen, zoals luisteren, bidden, zingen, imiteren en herkennen. Er wordt tevens aandacht besteed aan wederzijdse acceptatie binnen de groep.

Omdat juist kinderen van deze leeftijd gevoelig zijn voor de aan hen besteedde zorg en liefde, draaien de programma's rondom het thema van Gods zorg en liefde voor alle mensen, dieren en planten. De zorg en de liefde, die de peuters voor mensen, dieren en planten dienen aan te leren, zijn daarmee op een natuurlijke wijze verbonden.

II. PROGRAMMA PEUTERGROEP

I BIJ BINNENKOMST

II OPENING

Welkom

Vertelling

Liedjes

Gebedsvoorbereiding

Gebed 10. min.

III ELDERS IN DE WERELD

Vertelling

Liedje

Gebed 10. min.

IV VERJAARDAG 10 min.

V THEMA

Doel

Vertelling

Liedje

15 min.

VI BIJBELVERHAAL

Tekst

Toelichting

Doel

Behandeling

a. Inleiding

b. Hoofdgedeelte

c. Toepassing

d. Leertekst

VII SLUITING

Gebed

Liedje

Afscheid

5 min.

SAMEN OPRUIMEN

De aangegeven tijdsduur van de onderdelen is bedoeld als richtlijn om een goede verdeling te krijgen van het lesprogramma. Probeer deze tijden aan te houden om niet in tijdnood te raken.

III. WEGWIJS IN DE WERKWIJZER

De werkwijzer bestaat uit 13 volledige programma's op het hierboven aangegeven stramien. Ze dienen als suggestie voor het werken met peuters op sabbatochtend. Flexibiliteit is geboden. Waar nodig of gewenst kan de leidster van het model afwijken en het veranderen of uitbouwen. Wel is het nodig om een vrij strakke indeling aan te houden en oog te blijven houden voor een snelle wisseling van onderdelen. Uiteindelijk gaat het om een programma dat peuters aanspreekt en in hun ervaringswereld kan binnendringen. Voor u aan de slag gaat, is het van groot nut, om onderstaande punten door te lezen.

1. Samenstelling en opzet van de serie

De serie van vier Werkwijzers benadert de Bijbel op globale wijze in één jaar, zodat de peuters een ondergrond meekrijgen voor de volgende groep. Elk jaar wordt deze serie herhaald omdat peuters veel herhaling nodig hebben. Er is zoveel mogelijk rekening gehouden met de kerkelijke kalender zodat er ingespeeld wordt op het alledaagse leven van de peuter rond de feestdagen.

2. Programmaonderdelen

Binnenkomst, Opening, Elders in de wereld en Bijbelverhaal (vier onderdelen van het sabbatprogramma) komen vier weken terug om de herhaling te bevorderen. Hoewel (wellicht) saai voor de leid(st)er, is dit zeer belangrijk voor de kinderen. Zij hebben herkenningpunten nodig om liedjes en spelletjes aan te leren.

3. Bijbelverhaal

a. De verhalen zijn genomen zowel uit het Oude als uit het Nieuwe Testament. Er wordt systematisch van de bijbeltekst uitgegaan. Deze dienen op een zo eenvoudig mogelijke wijze te worden verteld.

b. Bij het bijbelverhaal wordt van het volgende uitgegaan:

- iedere leidster heeft het verhaal eerst zelf gelezen in "Groot Nieuws" en "Bijbel in woord en beeld" (Biweb),
- het verhaal wordt in eigen stijl en in kinderlijke bewoordingen herverteld.
- De kinderen worden direct aangesproken en er is veel oogcontact

4. Toelichting

Belangrijk is in ieder geval de Toelichting in de Werkwijzer door te nemen, zodat u van de achtergrondinformatie en de tekstuitleg heeft kennisgenomen vóór u het verhaal aan de peuters brengt.

Uiteraard is deze informatie niet voor de peuters bestemd, maar juist voor de leid(st)er. Zij maakt dat u met veel meer plezier en inzicht aan de voorbereiding en aan het brengen van de les kunt werken..

5. Hulpmiddelen

De meeste informatie, die een mens krijgt, is visueel. Dit feit wordt uitgebuit door viltset en zandbak te gebruiken en voor de rest van het programma zoveel mogelijk patronen van vlieseline en ander materiaal aan te bieden. In de Werkwijzer treft u patronen, werkjes, kleurplaten en stickers aan.

- a. De patronen kunnen gebruikt worden op vlieseline, papier en karton. U kunt de patronen door fotokopiëren vermenigvuldigen.
- b. De patronen kunnen als kleurplaat uitgedeeld worden.
- c. De stickers krijgen de peuters iedere sabbat mee naar huis om op de koelkast te plakken met een magneetje. Als de stickers met boeklon geplastificeerd worden blijven ze mooier. Na dertien sabbatten heeft een peuter dertien verschillende gekleurde stickers op ooghoogte op de koelkast hangen. Stimuleer de moeders om de teksten en eventueel het verhaal te herhalen.
- d. Aan het begin van de werkwijzer treft u een presentatiekaart aan. Iedere sabbat krijgen de peuters bij het binnenkomen een stukje om op te plakken. Na 13 sabbatten is de kaart volledig. Mist een peuter enkele stukjes door afwezigheid, plak deze dan aan het eind alsnog op anders staat het zo kaal. De nummering van de patronen en stickers gebeurt als volgt
 - a. De patronen worden steeds bij de rubriek materiaal aangegeven en wel op de volgende wijze: 1.1; 1.2.; 2.1; 2.2; 2.3 enz. Het eerste cijfer verwijst steeds naar het programma waarbij het patroon hoort. Het tweede cijfer geeft aan de hoeveelste patroon het van dit programma is.
 - b. De stickers worden met k 1.1; k 1.2; k 2.1; k2.2 enz... genummerd. Het eerste cijfer geeft opnieuw aan bij welk programma de sticker hoort. Het tweede cijfer duidt aan of het om de grote sticker voor de leidster gaat (1) of om de zes kleinere voor de peuters (2).

6. Liedjesboekjes en cassettes

Er wordt gebruik gemaakt van Zing en "Sabbatliedjes voor Peuters en Kleuters I en II". (deze laatste is in de Werkwijzer afgekort met SL.I en SL.II, met daarachter steeds het nummer van het liedje. Bijvoorbeeld SL.I 45

IV. VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

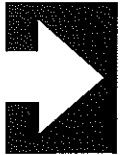
Het peuterlesmateriaal is tot stand gekomen op initiatief en onder de verantwoordelijkheid van de afdeling Vorming & Toerusting van het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten (Nederlandse Unie), Amersfoortseweg 18 Huis ter Heide. Laatstgenoemde bezit dan ook het copyright van deze serie.

Wij wensen u veel succes !

1. David wordt koning

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Het lokaal is opgeruimd en alles staat gereed voor gebruik. Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

materiaal: speelgoedbeesten, eventueel boekjes, poppetjes of auto's.

groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Liedje: SL.I 4 De kerk is de plaats

Vertelling 1

Onze kerk is het huis van God. Hij is altijd hier. God houdt van ons allemaal en vindt het fijn dat we naar de kerk komen.

Materiaal: hartjes met pasfoto's van de peuters of pasfoto's die aan een draad om hun nek kunnen hangen, viltbord met daarop een viltplaat van Jezus.

Groepsvorm: peuters lopen één voor één naar het bord.

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren en plakken hun foto bij Jezus. Voor ieder kind wordt gezongen.

Liedje: SL.I 3 Wie is in de sabbatschool?
SL.I 85 Mijn hartje klopt voor Jezus.

Vertelling 2

We zeggen elkaar goedendag als we in de sabbatschool komen. Het is fijn in de sabbatschool. We zingen samen, spelen samen en luisteren naar het bijbelverhaal. God ziet ons spelen.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt en zingt, peuters schudden elkaar de hand bij het liedje "Hallo, lieve vriend"

Liedje: SL.I 13 Hallo lieve vriend
SL.I 18 God ziet mij steeds
SL.I. 20 God die ziet mij

Gebedsvoorbereiding**Vertelling 3**

Hier zijn een paar leuke cadeautjes. Die helpen ons "Dank u wel" te zeggen tegen God. God heeft ons heel veel cadeaus gegeven. Kijk maar op de achterkant.

Materiaal: voor ieder kind een gekleurd doosje (zie bijlage 1.1) op de achterkant wordt een uitgeknipte prentbriefkaart of een ander plaatje gemaakt: van vruchten, dieren, mensen, planten of bloemen, enz. De tekening van de doos wordt van tevoren ingekleurd en versierd en op karton geplakt.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt en laat de peuters een doos kiezen zonder de achterkant te tonen. Daarna draait ieder kind zijn doos om. Ze dankt met de peuters voor de voorwerpen.

Gebed: SL.I 52 Voor mijn brood (de voorwerpen invullen voor dit lied)
SL.I 76 Kijk ik zie een mooi cadeau

III. ELDERS IN DE WERELD**Vertelling 1**

Wat hebben we nodig als we een kerk willen bouwen? Daar hebben we stenen voor nodig en cement, soms hout, spijkers en hamers. Soms hebben mensen geen geld om stenen te kopen voor een kerk, daarom geven wij nu geld.

Materiaal: een stapel blokken in een hoek van het lokaal. Een maquette van een kerk voor de collecte. Zo mogelijk met een belletje in de toren dat klingelt als het geld valt.

Groepsvorm: de peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt en helpt bouwen, de peuters bouwen een kerk en doen hun collectegeld in de kerktoren.

Liedje: SL.I 27 Hoor het geld toch klinken.

Vertelling 2

Wij hebben ons geld gegeven om een kerk te bouwen. Kijk, nu hebben wij ook een kerk gebouwd. Een mooie kerk met deuren en ramen. Je hoort klop, klop, klop als je bouwt. "Klop" zeggen de stenen als ze op elkaar gelegd worden. "Klop", zeggen de hamers als ze de spijkers in het hout timmeren. Laat eens horen hoe dat klinkt, met de blokken die jullie in je handen hebben. Zo klopt ons hartje ook voor Jezus.

Materiaal: twee blokken voor elk kind

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster deelt blokken uit, demonstreert het kloppen en zingt met de peuters.

Liedje: SL.I 85 Mijn hartje klopt voor Jezus.

Vertelling 3

Als de kerk klaar is zijn de mensen blij. Nu kunnen ze op sabbat naar de kerk gaan.

2. **Vingerspel:** Sabbat

1. Zo zijn onze oogjes dicht als we slapen 's nachts.
2. Zo doen wij ze open als de sabbatszon vroeg lacht
3. Zo vouwen wij de handjes voordat wij eten gaan
4. Zo drinken wij de melk voor wij naar de sabbatschool toegaan
5. Zo lopen wij met papa en mama op sabbat naar de kerk
Daar horen wij van Jezus en van het zendingswerk

IV. VERJAARDAG

Vertelling

God houdt van (naam van de jarige) en Hij zorgt voor Hij/zij is geworden. Zoveel eendjes zetten we in het water die kunnen mooi rondzwemmen.

Materiaal: teiltje of doorzichtige kom: 4 plastic eendjes, water. Zoveel eendjes als de leeftijd van het kind. Een cadeautje voor de jarige.

Groepsvorm: peuters zitten om de teil

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren. De jarige krijgt een eendje na afloop.

Liedje: SL.I 26 Hij is jarig

V. THEMA

GOD ZORGT VOOR DE NATUUR

Doel: God zorgt voor al wat groeit

Vertelling

Het is niet zo warm meer buiten. We trekken weer dikke jassen aan. Buiten wordt het herfst. De blaadjes aan de bomen worden geel, bruin en rood. Ze vallen van de bomen. De bomen slapen tot de lente komt. Dan krijgen ze nieuwe blaadjes. Al die blaadjes op de grond kraken zo leuk als je er door loopt. Krak, krak, krak.

Materiaal: een tak met gekleurde bladeren, veel losse bladeren

Groepsvorm: de peuters lopen door de klas

Werkvorm: de leidster vertelt en strooit de bladeren in de lucht. De peuters lopen door de vallende bladeren, vegen ze aan en ruimen ze op.

Liedje: SL.I 51

De regendruppels met de woorden:

De mooie blaadjes die vallen op ons neer, vallen op ons neer, vallen op ons neer.

De mooie blaadjes vallen op ons neer, geel, oranje, rood.

Materiaal: een tak, kartonnen blaadjes die met een haakje opgehangen kunnen worden.

Groepsvorm: peuters lopen door de klas

Werkvorm: peuters hangen blaadjes aan de tak.

VI. HET BIJBELVERHAAL

DAVID WORDT KONING

TEKST

1 Samuël 16:1-13

TOELICHTING

De uitverkiezing van Saul tot koning is niet zonder reden geweest. Niet alleen is hij een nederige man (hij achtte zichzelf het koningsschap niet waardig). Maar zelfs als koning stelt hij zich nog steeds bescheiden op. Nog gedurende twee jaar staat hij achter de ploeg. Hoewel er tegenstanders zijn bij zijn verkiezing, maakt hij later, wanneer het hele volk achter hem staat, geen gebruik van zijn machtspositie. Zijn vergevingsgezindheid siert hem. Ook strategisch toont hij zich een waar leider van zijn volk. De daaropvolgende regeringsjaren laten echter zien dat Saul toch een zeer belangrijke eigenschap mist: gehoorzaamheid. De instructies van Samuël die van de Heer komen, volgt hij niet op. (1 Samuël 13). De consequenties blijven niet uit. Samuël bericht hem dat zijn koningschap niet van blijvende aard is. Wanneer bij een volgende gelegenheid Saul blijkt geeft van weerspanning en ongezegelijkheid, ten aanzien van God, is de maat vol (1 Samuël 15). Een koning die niet in staat is zich te onderwerpen aan de richtlijnen van zijn Koning, kan in Gods ogen moeilijk koning over zijn volk blijven. Dat zijn dan ook de redenen die Hem ertoe aanzetten Samuël de opdracht te geven een ander uit te zoeken. In 1 Samuël 16:1-13 treffen we het verslag daarvan aan. Het "hoelang nog..." van God klinkt als een klaaglied (16:1). Al eerder heeft de schrijver er drie keer op gewezen dat de Here berouw heeft over zijn keuze Saul aan te wijzen als koning over Israël (15:29,35). Dit wil echter niet zeggen dat God zich vergist heeft. Het is een manier van de schrijver om aan te duiden dat de Almachtige teleurgesteld is over het optreden van zijn gezalfde. Zijn besluit is volgens de tekst onwrikbaar: "Ik heb hem toch verworpen" (16:1). Dit wijst op een duidelijke afwijzing. De gehele tekst geeft te kennen dat God het initiatief in handen heeft. Hij geeft de instructie aan Samuël die slechts de uitvoerder ervan is. Daar waar deze zelf denkt dat hij de ware man gevonden heeft, wordt hij door zijn Opdrachtgever teruggefloten. God en God alleen neemt de beslissing: "Ik heb hem toch verworpen..." "...heb ik mij een koning uitgezocht..." (16:1) "Ik zal u te kennen geven" (16:3) "...Wie ik aanwijzen zal" (16:3) "...want ik heb hem verworpen" (16:7) De Here zei: "Sta op, want deze is het..." (16:12).

Samuël mag niet afgaan op zijn uiterlijk. Hij mag geen rekening houden met wat de mens belangrijk vindt. Slechts Gods normen tellen hier (16:7). Zo wordt de keuze van David een keuze van God en niet van de mensen, hoewel later die keuze door het volk van Juda en nog later door dat van Israël bevestigd is. Over de kandidaat in kwestie krijgt de lezer zeer weinig informatie: hij is rossig of roodachtig, zoals Ezaü. Of dit betrekking heeft op zijn haar of op zijn huid is niet duidelijk.

Hij is de kleinste van al zijn broers. Deze grotere mannen moeten het afleggen tegen de kleinere David, net zoals de zonen van Jacob het afleggen moesten tegenover de jongere Jozef. Beiden, David en Jozef, zijn de enige waarvan gezegd wordt dat zij een "schoon voorkomen" hadden. Dat dit mooie uiterlijk van David echter niet de reden is van Gods keuze blijkt heel duidelijk aan de opmerking, die Samuël van God te horen krijgt bij het zien van Eliab: "Let niet op zijn voorkomen...." (16:7). Er moeten andere kwaliteiten van David een rol hebben gespeeld. De lezer krijgt die nu nog niet te horen, dat komt pas later aan de orde. De tekst sluit af met de opmerking: "van die dag af greep de Geest des Heren David aan", wat er op neer komt dat de Geest van God zich meester maakte van David en hem niet meer losliet, terwijl in het volgende vers onderstreept wordt dat de Geest van God juist afstand deed van koning Saul. Deze stond er voortaan alleen voor. God had zijn handen van hem afgetrokken. Voor de mensen was nog niet zichtbaar dat Saul koning af en David de nieuwe koning was, maar voor de Here God waren de kaarten geschud.

DOEL

God kiest een leider

BEHANDELING

a. Inleiding

Vertelling

Er is een meneer met acht zonen. Mooie grote sterke jongens. Samuël is een oude man geworden. God zegt tegen Samuël dat hij een koning moet kiezen. Eén van die acht jongens moet koning worden. Samuël moet de nieuwe koning uitzoeken voor God. Hij gaat op reis naar de stad en hij vertelt niemand wat hij gaat doen. Dat is een geheim.

Materiaal: bijpassende viltfiguren

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters luisteren.

b. Hoofdgedeelte

Vertelling

Samuël heeft in zijn zak een kruikje met olie. God zal hem vertellen voor welke jongen hij het mag gebruiken om olie op het hoofd te doen. Die zal dan koning zijn. Aangekomen bij de meneer ziet hij al die knappe, sterke jongens staan. Wat moeilijk om er een koning uit te kiezen. Eerst stelt de papa zijn oudste zoon voor. Die was groot en sterk! Samuël wilde het kruikje al bijna uit zijn zak pakken. Dit wordt vast de koning. Hij is zo knap. "Nee Samuël!" fluistert God "let er maar niet op dat hij zo groot en sterk is, deze jongen

wordt geen koning." Tja, dan gaat Samuël met de volgende zoon praten. Die is ook zo groot en sterk. Weer pakt hij het kruikje bijna uit z'n zak, maar God zegt hem dat ook deze geen koning wordt. Zo gaat het van de ene jongen naar de andere tot ze alle zeven geweest zijn. Samuël snapt er niets van. Hier moet hij toch een koning kiezen, wie moet het nu worden? Hoe kan dat nu? "Heeft de papa misschien nog een jongen?", vraagt Samuël. Ja, de vader vertelt dat hij nog een zoon heeft, die is nog zo jong. Hij moet op de schapjes passen. David heet hij. David wordt snel gehaald. Als Samuël David ziet zegt God: Maak hem koning. Nu pakt Samuël echt zijn kruik olie uit zijn zak en giet het leeg over Davids hoofd. Dan gaat David weer naar de schapen om voor hen te zorgen. Als hij groot is, zal hij koning zijn. God is nu heel dicht bij hem.

Materiaal: flesje met olie en bijpassende viltfiguren

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring, de leidster vertelt, de peuters luisteren.

Werkvorm: de leid(st)er doet net alsof ze Samuël zalft, terwijl ze vertelt.

c. Toepassing

Bert is een grote sterke jongen. Hij zit al op de kleuterschool. Gert-Jan is nog klein. Ze spelen samen. Bert wordt boos op Gert-Jan. Hij duwt Gert-Jan op de grond. Hij doet zich pijn. Gert-Jan huilt een beetje. Hij zegt: Het is niet erg, ik heb niet zo'n pijn. Daar schrikt Bert eigenlijk wel van. Bert heeft er spijt van dat hij Gert-Jan geduwd heeft. Als vrienden gaan ze naar huis.

Materiaal: zie bijlage 1.2.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

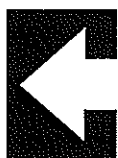
Werkvorm: de leidster vertelt en de peuters luisteren

Liedjes: SL.I 20 God die ziet mij
SL.I 21 God ziet mij als ik werk

d. Leertekst

"David wordt koning"
1 Samuël 16:13 (zie bijlage K 1.1)

VII. SLUITING

Gebod: leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring

Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: de leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.1.2)

2. David speelt op zijn lier voor Saul

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Het lokaal is opgeruimd en alles staat gereed voor gebruik. Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventuele boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Liedje: SL.I 4 De kerk is de plaats

Vertelling 1

Onze kerk is het huis van God. Hij is altijd hier. God houdt van ons allemaal en vindt het fijn dat we naar de kerk komen.

Materiaal: hartjes met pasfoto's van de peuters of pasfoto's die aan een draad om hun nek hangen, viltbord met Jezus in vilt.

Groepsvorm: peuters lopen één voor één naar het bord.

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren en plakken hun foto bij Jezus. Voor ieder kind wordt gezongen.

Liedje: SL.I 3 Wie is in de sabbatschool?
SL.I 85 Mijn hartje klopt voor Jezus.

Vertelling 2

We zeggen elkaar goedendag als we in de sabbatschool komen. Het is fijn in de sabbatschool. We zingen samen, spelen samen en luisteren naar het bijbelverhaal. God ziet ons spelen.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: Leidster vertelt en zingt, peuters schudden elkaar de hand bij het liedje "Hallo, lieve vriend".

Liedje: SL.I 13 Hallo lieve vriend
SL.I 18 God ziet mij steeds
SL.I 20 God die ziet mij

Gebedsvoorbereiding**Vertelling 3**

Hier zijn een paar leuke cadeautjes. Die helpen ons "dank u wel" te zeggen tegen God. God heeft ons heel veel cadeaus gegeven. Kijk maar op de achterkant.

Materiaal: voor ieder kind een gekleurd doosje (zie bijlage 1.1) op de achterkant wordt een uitgeknipte prentbriefkaart of een ander plaatje gemaakt van vruchten, dieren, mensen, planten of bloemen, enz. De tekening van de dood wordt van tevoren ingekleurd en versierd en op karton geplakt.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt en laat de peuters een doos kiezen zonder de achterkant te tonen. Daarna draait ieder kind zijn doos om. Ze dankt met de peuters voor de voorwerpen.

Gebed: SL.I 52 Voor mijn brood (de voorwerpen invullen voor dit lied)
SL.I 76 Kijk ik zie een mooi cadeau

III. ELDERS IN DE WERELD**Vertelling 1**

Wat hebben we nodig als we een kerk willen bouwen? Daar hebben we stenen voor nodig en cement, soms hout, spijkers en hamers. Soms hebben mensen geen geld om stenen te kopen voor een kerk, daarom geven wij nu geld.

Materiaal: een stapel blokken in een hoek van het lokaal. Een maquette van een kerk voor de collecte. Zo mogelijk met een belletje in de toren dat klingelt als het geld valt.

Groepsvorm: de peuters lopen door het lokaal.

Werkvorm: de leidster vertelt en helpt bouwen, de peuters bouwen een kerk en steken hun collectegeld in de kerktoren.

Liedje: SL.I 27 Hoor het geld toch klinken

Vertelling 2

Wij hebben ons geld gegeven om een kerk te bouwen. Kijk, nu hebben wij ook een kerk gebouwd. Een mooie kerk met deuren en ramen. Je hoort klop, klop, klop als je bouwt. "Klop", zeggen de stenen als ze op elkaar gelegd worden. "Klop", zeggen de hamers als ze de spijkers in het hout timmeren. Laat eens horen hoe dat klinkt, met de blokken die jullie in je hand hebben. Zo klopt ons hartje ook voor Jezus.

Materiaal: twee blokken voor elk kind

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster deelt blokken uit, demonstreert het kloppen en zingt met de peuters.

Liedje: SL.I 85 Mijn hartje klopt voor Jezus

Vertelling 3

Als de kerk klaar is zijn de mensen blij. Nu kunnen ze op sabbat naar de kerk gaan.

2. **Vingerspel:** Sabbat

1. Zo zijn onze oogjes dicht als we slapen 's nachts.
2. Zo doen wij ze open als de sabbatszon vroeg licht
3. Zo vouwen wij de handjes voordat wij eten gaan
4. Zo drinken wij de melk voor wij naar de sabbatschool toegaan
5. Zo lopen wij met pap en mam op sabbat naar de kerk
Daar horen wij van Jezus en van het zendingswerk

IV. VERJAARDAG

Vertelling

God houdt van (naam van de jarige) en Hij zorgt voor Hij/zij is geworden. Zoveel eendjes zetten we in het water die kunnen mooi rondzwemmen.

Materiaal: teiltje of doorzichtige kom: "vier" plastic eendjes, water. Zoveel eendjes als de leeftijd van het kind. Een cadeautje voor de jarige.

Groepsvorm: peuters zitten om de teil

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren. De jarige krijgt een eendje na afloop.

Liedje: SL.I 26 Hij is jarig

V. THEMA

GOD ZORGT VOOR DE NATUUR

Doel: God zorgt voor al wat groeit

Vertelling

Het is niet zo warm meer buiten. We trekken weer dikke jassen aan. Buiten wordt het herfst. De blaadjes vallen van de bomen. De bomen slapen tot de lente komt. Dan krijgen ze nieuwe blaadjes. Al die blaadjes op de grond kraken zo leuk als je er door loopt. Krak, krak, krak.

Materiaal: een tak met gekleurde bladeren, veel losse bladeren.

Groepsvorm: de peuters lopen door de klas

Werkvorm: De leidster vertelt en strooit de bladeren in de lucht. De peuters lopen door de vallende bladeren, vegen ze aan en ruimen ze op.

Liedje: SL.I 51

De regendruppels met de woorden:
De mooie blaadjes die vallen op ons neer, vallen
op ons neer, vallen op ons neer. De mooie blaadjes
vallen op ons neer, geel, oranje, rood.

Materiaal: een tak, kartonnen blaadjes die met een haakje
opgehangen kunnen worden.

Groepsvorm: peuters lopen door de klas

Werkvorm: peuters hangen blaadjes aan de tak.

VI. BIJBELVERHAAL

DAVID SPEELT VOOR SAUL

TEKST

1 Samuël 16:14-23

TOELICHTING

Wie 1 Samuël 16:14-23 leest en vergelijkt met het verhaal over David dat in hoofdstuk 17 staat, wordt in verlegenheid gebracht. Op het eerste gezicht staan er een aantal tegenstrijdigheden in beide berichten over de ontmoeting tussen David en koning Saul. In hoofdstuk 16 ontmoeten zij elkaar aan het hof en is David al een machtig krijgsman, in hoofdstuk 17 lijkt het alsof ze elkaar nooit ontmoet hebben. Onze westerse instelling neigt ernaar om beide verhalen met elkaar in harmonie te brengen, maar dat hoeft voor de oosterse lezers helemaal niet. Zij storen zich er niet aan twee verhalen te hebben met een verschillende inhoud. Zoiets treffen we vaker in de Heilige Schrift aan. Hoe moet dit dan opgelost worden? In feite dient het niet opgelost te worden. De meest aannemelijke reden is dat in de tijd dat het boek Samuël geschreven werd, er tenminste twee overleveringen bestonden over de eerste ontmoeting tussen beide koningen Saul en David. De bijbelschrijver heeft niet de knoop willen doorhakken en de keuze voor ons willen bepalen. In beide overleveringen vond hij waardevolle informatie, zodat hij ze beide bewaard heeft en ons overgeleverd heeft. Dit is trouwens niet de enige keer waarin de Samuël-schrijver dit gedaan heeft. Integendeel. Herhaaldelijk worden dezelfde gebeurtenissen meer dan éénmaal verteld, maar dan wel steeds vanuit een verschillende gezichtshoek. Zo zijn er *drie* verhalen over de aanstelling van Saul, *twee* verhalen over zijn verwerping door God, *twee* verhalen over de verwerving van de dochter van Saul door David, *twee* verhalen over Goliats dood, *twee* verhalen over Jonathans overtuiging dat David koning moet worden, *tweemaal* slingert Saul zijn speer naar David, *tweemaal* kan hij zijn schoonvader doden maar doet hij het niet, enz.... Men ziet dus dat het boek Samuël ervan doorspekt is. Dit stoorde geen enkele lezer, want het ging om de les die er uit te halen was. Van ons, lezers uit de 21ste eeuw vergt dit een aanpassing, maar eenmaal erop ingesteld werpt een dergelijke benadering grote vruchten af. Men zocht niet ingespannen naar een harmonisering tussen de verschillende gegevens, maar waardeert het verhaal.

1 Samuël 16:14-23 begint op een voor ons wat onverwachte wijze. Na de vermelding dat de Geest des Heren van Koning Saul geweken was, (God had zijn handen van Saul teruggetrokken,

omdat hij doelbewust weerspannig en ongezeglijk was geweest) staat er dat er een boze geest "die van de Here" kwam hem angst aanjoeg. Dit wordt verder in de tekst nog enkele keren herhaald (verzen 15,16 en 23). De verklaring is eenvoudig als men weet dat de oud-testamentische mens ervan uitging dat alle macht en kracht van God afkomstig waren en dat hij er zich voor hoedde een macht naast die van God te veronderstellen. Dit zou aanleiding kunnen geven tot het aanvaarden van een tweede godheid naast de Almachtige en dat wilde de bijbelse mens koste wat het kost vermijden. De geloofsbelijdenis van Deuteronomium 6:4 werd en wordt door joodse gelovigen nog steeds uiterst serieus genomen. Er is en blijft maar één God. Het gevolg van deze zienswijze is dan ook dat het boze noodzakelijkerwijze van God "moet" komen. Daarom is hier sprake van een boze geest van God. Tekstvergelijking tussen 2 Samuël 24:1 en 1 Kronieken 21:1 toont aan dat in latere tijden (Kronieken is heel wat later geschreven dan het boek Samuël) de boze geest van God vereenzelvigd wordt met satan, de tegenstander. Maar ook dan blijft de satan een schepsel Gods. Er mag niet aan Gods alleenheerschappij getornd worden. Samengevat kan men dus zeggen, dat Saul werd geplaagd door zwaarmoedigheid die veroorzaakt werd door de afwezigheid van Gods bescherming en ondersteuning en blootgesteld is aan de macht van de boze. Het tekstgedeelte is dan verder bedoeld om kennis te maken met Davids muzikale gave en het feit dat hij aan het hof kwam en gewaardeerd werd door de koning die later zijn schoonvader en tegenstander zou worden. Vers 18 vermeldt heel duidelijk Davids kwaliteiten die in hoofdstuk 17 aan bod komen. David was dus in staat door zijn aanwezigheid en inzet Saul tot rust te brengen en een gunstig effect uit te oefenen op diens gemoedstoestand. Vers 23 laat daar geen twijfel over bestaan. De schrijver wil duidelijk maken dat David niet van begin af aan een tegenstander was van de Saul. In het midden van het tekstgedeelte staat ondubbelzinnig: "en de Here is met hem". Dit vormt de kern van deze tekst en staat in schril contrast met de opmerking dat de Geest des Heren niet meer met Saul was. De overgang van het koningschap op David lijkt hier dus al een feit te zijn.

DOEL

Wees aardig voor anderen

BEHANDELING

a. Inleiding

Vertelling

Het volk Israël heeft nog geen koning. Daarom kiezen de mensen Saul. Hij is hun eerste koning. Saul is sterk en groot. Saul is groter en sterker dan andere mensen. Saul is een mooie koning. Hij woont in een paleis. De mensen zijn blij met de koning. De koning luistert naar God. Hij wil doen wat God van hem vraagt, hij is gehoorzaam.

Materiaal: bijpassende viltfiguren

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters luisteren

b. Hoofddeelte*Vertelling*

Op een dag luistert de koning niet meer naar God. Hij doet niet meer wat God vraagt. Koning Saul wordt een beetje bang. Een jongen die mooie muziek kan maken komt bij hem. De jongen heet David. Hij brengt cadeautjes mee. David heeft mooie ogen en rood haar. Koning Saul vindt David aardig. Iedere dag komt David muziek maken voor Saul. Hij speelt op zijn harp. Nu is de koning blij.

Materiaal: bijpassende viltfiguren, citer of harp of het model ervan. (zie bijlage 2.1)

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt en laat snarenspeel horen op een cassette of met een instrument.

Liedje: Zing 69 Kleine David, 1e couplet

c. Toepassing:

Joke is ziek. Ze ligt in bed. Buiten is het koud en wit. Er ligt sneeuw. Dan wordt het lekker weer. Er groeien bloemen in de tuin. De lucht is vaak blauw. Joke is nog steeds ziek; Serge woont naast Joke. Iedere morgen als hij naar school gaat zwaait hij even. Nu het mooi weer is kan Serge 's middags buiten spelen. Hij zwaait weer naar Joke. Ze lacht. Als Joke beter is, komt ze ook naar buiten. "Dank je wel dat je elke dag zwaaide, dat was heel fijn", zegt Joke. Daar lag ik op te wachten en dan was ik weer blij. Als wij "dag" zeggen, maken we mensen blij. We kunnen ook zwaaien of eens een cadeautje brengen.

Materiaal: ingepakte cadeautjes

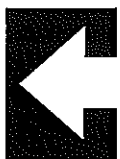
Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters geven elkaar een cadeautje om uit te pakken.

d. Leertekst

"David speelt voor Saul"

1 Samuël 16:23 (zie bijlage k.2.1)

VII. SLUITING

Gebod: Leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: peuters lopen in een kring rond

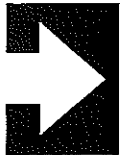
Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.2.2)

3. Salomo bouwt het huis van God

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Het lokaal is opgeruimd en alles staat gereed voor gebruik. Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventuele boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Liedje: SL.I 4 De kerk is de plaats

Vertelling 1

Onze kerk is het huis van God. Hij is altijd hier. God houdt van ons allemaal en vindt het fijn dat we naar de kerk komen.

Materiaal: hartjes met pasfoto's van de peuters of pasfoto's die aan een draad om hun nek hangen, viltbord met Jezus in vilt.

Groepsvorm: peuters lopen één voor één naar het bord.

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren en plakken hun foto bij Jezus. Voor ieder kind wordt gezongen.

Liedje: SL.I 3 Wie is in de sabbatschool?
SL.I 85 Mijn hartje klopt voor Jezus.

Vertelling 2

We zeggen elkaar goedendag als we in de sabbatschool komen. Het is leuk in de sabbatschool. We zingen samen, spelen samen en luisteren naar het bijbelverhaal. God ziet ons zitten en spelen.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt en zingt, peuters schudden elkaar de hand bij het liedje "Hallo, lieve vriend".

Liedje: SL.I 13 Hallo lieve vriend
SL.I 18 God ziet mij steeds
SL.I 20 God die ziet mij

Gebedsvoorbereiding**Vertelling 3**

Hier zijn een paar leuke cadeautjes. Die helpen ons "dank u wel" te zeggen tegen God. God heeft ons heel veel cadeaus gegeven. Kijk maar op de achterkant.

Materiaal: voor ieder kind een gekleurd doosje (zie bijlage 1.1) op de achterkant wordt een uitgeknipte prentbriefkaart of een ander plaatje gemaakt van vruchten, dieren, mensen, planten of bloemen, enz. De tekening van de dood wordt van tevoren ingekleurd en versierd en op karton geplakt.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt en laat de peuters een doos kiezen zonder de achterkant te tonen. Daarna draait ieder kind zijn doos om. Ze dankt met de peuters voor de voorwerpen.

Gebed: SL.I 52 Voor mijn brood (de voorwerpen invullen voor dit lied)
SL.I 76 Kijk ik zie een mooi cadeau

III. ELDERS IN DE WERELD**Vertelling 1**

Wat hebben we nodig als we een kerk willen bouwen? Daar hebben we stenen voor nodig en cement, soms hout, spijkers en hamers. Soms hebben mensen geen geld om stenen te kopen voor een kerk, daarom geven wij nu geld.

Materiaal: een stapel blokken in een hoek van het lokaal. Een maquette van een kerk voor de collecte. Zo mogelijk met een belletje in de toren dat klingelt als het geld valt.

Groepsvorm: de peuters lopen door het lokaal.

Werkvorm: de leidster vertelt en helpt bouwen, de peuters bouwen een kerk en doen hun collectegeld in de kerktoren.

Liedje: SL.I 27 Hoor het geld toch klinken

Vertelling 2

Wij hebben ons geld gegeven om een kerk te bouwen. Kijk, nu hebben wij ook een kerk gebouwd. Een mooie kerk met deuren en ramen. Je hoort klop, klop, klop als je bouwt. "klop", zeggen de stenen als ze op elkaar gelegd worden. "Klop", zeggen de hamers als ze de spijkers in het hout timmeren. Laat eens horen hoe dat klinkt, met de blokken die jullie in je hand hebben. Zo klopt ons hartje ook voor Jezus.

Materiaal: twee blokken voor elk kind

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster deelt blokken uit, demonstreert het kloppen en zingt met de peuters.

Liedje: SL.I 85 Mijn hartje klopt voor Jezus

Vertelling 3

Als de kerk klaar is zijn de mensen blij. Nu kunnen ze op sabbat naar de kerk gaan.

2. **Vingerspel:** Sabbat

1. Zo zijn onze oogjes dicht als we slapen 's nachts.
2. Zo doen wij ze open als de sabbatszon vroeg licht
3. Zo vouwen wij de handjes voordat wij eten gaan
4. Zo drinken wij de melk voor wij naar de sabbatschool toegaan
5. Zo lopen wij met papa en mama op sabbat naar de kerk
Daar horen wij van Jezus en van het zendingswerk

IV. VERJAARDAG

Vertelling

God houdt van (naam van de jarige) en Hij zorgt voor Hij/zij is geworden. Zoveel eendjes zetten we in het water die kunnen mooi rondzwemmen.

Materiaal: teiltje of doorzichtige kom: "vier" plastic eendjes, water. Zoveel eendjes als de leeftijd van het kind. Een cadeautje voor de jarige.

Groepsvorm: peuters zitten om de teil

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren. De jarige krijgt een eendje na afloop.

Liedje: SL.I 26 Hij is jarig

V. THEMA

GOD ZORGT VOOR DE NATUUR

Doel: God zorgt voor al wat groeit

Vertelling

Het is niet zo warm meer buiten. We trekken weer dikke jassen aan. Buiten wordt het herfst. De blaadjes vallen van de bomen. De bomen slapen tot de lente komt. Dan krijgen ze nieuwe blaadjes. Al die blaadjes op de grond kraken zo leuk als je er door loopt. Krak, krak, krak.

Materiaal: een tak met gekleurde bladeren, veel losse bladeren.

Groepsvorm: de peuters lopen door de klas

Werkvorm: De leidster vertelt en strooit de bladeren in de lucht. De peuters lopen door de vallende bladeren, vegen ze aan en ruimen ze op.

Liedje: SL.I 51

De regendruppels met de woorden:

De mooie blaadjes die vallen op ons neer, vallen op ons neer, vallen op ons neer. De mooie blaadjes vallen op neer, geel, oranje, rood.

Materiaal: een tak, kartonnen blaadjes die met een haakje opgehangen kunnen worden.

Groepsvorm: peuters lopen door de klas

Werkvorm: peuters hangen blaadjes aan de tak.

VI. BIJBELVERHAAL

SALOMO BOUWT HET HUIS VAN GOD

TEKST

1 Koningen 5-8

TOELICHTING

De bouw van de tempel

Salomo mag doen wat aan zijn vader was verboden. Salomo laat een huis voor de NAAM DES HEREN maken. Het is niet de bedoeling dat God er zelf in zal wonen, maar *zijn naam*. Gods "tempel" is in de hemel, maar op aarde wil Hij ook onder zijn volk leven. Dat doet Hij dan door zijn NAAM er tegenwoordig te laten zijn. De naam van iemand is zo onlosmakelijk met hem verbonden, dat op die manier God toch aanwezig is, in de voor Hem gebouwde tempel. Dit bouwen van een huis voor de *Naam van God* is een zeer centraal gegeven in de nu volgende tekst (v.3,5,6).

De relatie tussen David en Hiram van Tyrus is steeds goed geweest. Daarom zendt deze koning zijn gelukwensen naar de opvolger van Israëls koning. Salomo bouwt op die vriendschap voort en sluit een verbond (v.12). Het gevolg is *vrede* en een *handelsovereenkomst* tussen beide volkeren. Salomo bestelt ceder- en cypressenhout tegen tarwe en olijven voor Hiram. Met dit gewenste hout kan Salomo aan de slag voor het huis van God en zijn eigen paleis. Dat hierbij een "leger" arbeiders aan te pas moet komen, ligt voor de hand. Let vooral op de zeer grote getallen. Dit alles betekende werk en dus eten voor vele Israëlieten.

Toen Salomo over het nodige materiaal beschikte, ging hij aan de slag. Het gebouw werd in steen opgetrokken, daarna werd het met hout bekleed, waarna het met goud overtrokken werd. Op beide materialen wordt in hoofdstuk 6 veel nadruk gelegd. De tempel moet een enorm indrukwekkend bouwwerk zijn geweest. In bijgevoegd schema kan men enig idee krijgen van hoe de plannen er ongeveer moeten hebben uitgezien. De maten aan de binnenkant zijn waarschijnlijk 30 m. lang, 10 m. breed en 15 m. hoog geweest. De hal bevatte dezelfde breedte, maar was 5 m. hoger.

Om het binnenste bouwwerk was nog een zijdelings gebouw opgetrokken dat 7,5 m. hoog was. Voor verdere details raadplege men een encyclopedie. De bouw van de tempel moet in 969 v. Chr. Begonnen zijn en heeft in totaal 7 jaar geduurd.

Toen Salomo nog volop bezig was kwam het woord van de Heer tot hem (er wordt niet bij gezegd hoe). God belooft hem daar

stellig in het huis te zullen komen wonen en het volk niet te verlaten op een niet mis te verstane voorwaarde:

"Indien gij in mijn *INZETTINGEN* wandelt
mijn *VERORDENINGEN* doet
en al mijn *GEBODEN* in acht neemt
door daar naar te wandelen."

In het begin van het zevende hoofdstuk staat de beschrijving van het paleis van de koning. Hierover bouwde hij 13 jaar. Er moet bij gezegd worden dat het paleis niet uit één enkel bouwwerk bestond, maar over een complex van gebouwen en zalen. Snel wordt er weer overgestapt op de tempelvoorstelling. De rest van het hoofdstuk wordt dan ook gewijd aan de vervaardiging van de voorwerpen van de tempel.

Salomo heeft daarvoor een koperslager uit Tyrus laten komen, een zekere Hiram een naamgenoot van de koning van die stad. Dit is een vakman die aan de hand van het materiaal, hem door de koning geleverd, twee zuilen, onderstellen, bekkens, potten, allerlei beeldhouwwerk en andere voorwerpen maakte.

De inwijding van de tempel

In hoofdstuk 8 lezen we de tempelinwijding. Deze is nu helemaal klaar en ingericht. Het feest kan beginnen! Het is een bijzonder lange tekst en daarom geven we hem in het kort weer:

1-11 De ark wordt door de priesters naar de tempel gebracht.

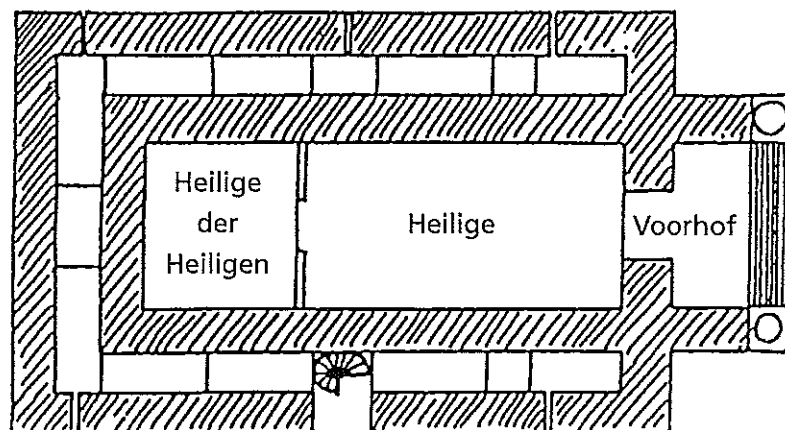
Alle vooraanstaanden in Israël vergezellen Salomo bij die tocht. De priesters zetten de ark uiteindelijk in het Heilige der Heiligen.

12-13 De priesters treden uit de tempel, waarop een wolk de tempel vulde, zodat deze niet in staat zijn om hun dienst te vervullen. Die wolk duidt op de tegenwoordigheid van de heerlijkheid van God.

14-21 Salomo spreekt een inwijdingstoespraak uit. God wordt uitgenodigd eeuwig in de tempel te wonen in de donkerheid (afgezonderd van het oog van de mens). God wordt geprezen voor de verwerkelijking van de bouw van de tempel. Het is de plaats waarin het verbond van God kan blijven.

22-53 Het gebed van de voor het altaar geknielde Salomo. Hierin worden verschillende belangrijke dingen gezegd:

1. Er is geen God als Gij.

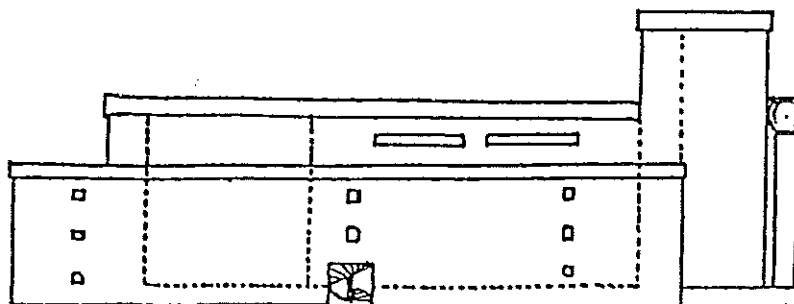

Plattegrond van de tempel van Salomo

2. Houdt u aan uw belofte aan David dat er steeds één van zijn zonen op de troon van Israël zal zitten.
3. De tempel is te klein voor U, maar Uw naam zal erin wonen. Wanneer men naar de tempel komt om er tot U te bidden, HOOR DAN DIT GEBED en vergeef. Dit "Hoor Gij in de hemel" is het tienvoudig refrein en daarmee de kern van Salomo's verzoek aan God om in te grijpen als het volk om welke reden dan ook, in moeilijkheden zit en om hulp roept.

54-61 De zegenspreuk die Salomo nu staande over de bijegekomen menigte uitspreekt.

62-66 De dienst wordt afgesloten met offers en het vieren van het Loofhuttenfeest.

Profiel van de tempel van Salomo

DOEL

Wij zijn blij als wij doen wat God zegt.

BEHANDELING

a. Inleiding

Vertelling

Wij kunnen verschillende gebouwen maken met deze blokken: huisjes, paleizen en kerken. Zullen wij een huis maken? Ons verhaal gaat over een man die een huis voor God maakt. Het is een heel mooi en groot huis.

Materiaal: legoblokken

Groepsvorm: peuters zitten om de blokken

Werkvorm: de peuters en de leidster maken samen een huis.

b. Hoofddeelte

Vertelling

Koning David ziet dat al het hout klaarligt. Hij ziet ook: de hamers, de zagen en de spijkers. Hij kan de kerk gaan bouwen. David is oud geworden, hij geeft zijn zoon Salomo om de kerk te bouwen. Salomo houdt ook van God. Hij belooft zijn vader David dat hij een prachtige kerk zal maken voor God. God zegt tegen Salomo waar hij de kerk moet bouwen. Salomo laat zijn mannen veel bomen omhakken. Zij maken daar planken van. Salomo laat zijn mannen ook stenen uit de rotsen hakken. Ze gebruiken ook prachtige stoffen met mooie kleuren. Als de kerk klaar is komen koning Salomo en al de mensen er naar kijken. Zij danken God

voor het mooie huis. Salomo bidt tot God: "Dank U God voor onze mooie kerk. Help ons om van U te houden. Amen."
Er wordt muziek gemaakt en iedereen is blij. God is ook blij.

Materiaal: viltfiguren: bomen, kleine planken, stenen, gekleurde stoffen, gouden voorwerpen, trompetten en andere muziekinstrumenten. (bijlage 3.1).

Groepsvorm: de peuters zitten rondom de materialen

Werkvorm: de peuters voelen de planken, rotsen, stoffen, enz. Zij bidden met de leidster het gebed van koning Salomo en spelen met muziekinstrumenten.

Liedje: met gebruik van instrumenten.
SL.I 21 God ziet mij als ik werk
SL.I 4 De kerk is de plaats

c. Toepassing

Vertelling:

God is blij als wij iedere sabbat naar zijn huis komen. Wij willen Gods huis mooi maken en netjes hebben. We laten geen papertjes of rommel in de kerk achter op de grond. Wij lopen zachtjes in de kerk, we praten zachtjes.

Groepsvorm: de peuters lopen op hun tenen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt, gooit propjes in de prullenbak en loopt rond met de kinderen.

Liedje: SL.I 8 Stap, stap.

d. Leertekst:

"Salomo bouwt het huis van God"
1 Koning 6:1 (zie bijlage k.3.1)

VII. SLUITING

Gebod: leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring rond

Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.3.2)

4. De raven geven eten

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Vergeet niet op te ruimen voor de opening begint. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventuele boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Liedje: SL.I 4 De kerk is de plaats

Vertelling 1

Onze kerk is het huis van God. Hij is altijd hier. God houdt van ons allemaal en vindt het fijn dat we naar de kerk komen.

Materiaal: hartjes met pasfoto's van de peuters of pasfoto's die aan een draad om hun nek hangen, viltbord met Jezus in vilt.

Groepsvorm: peuters lopen één voor één naar het bord.

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren en plakken hun foto bij Jezus. Voor ieder kind wordt gezongen.

Liedje: SL.I 3 Wie is in de sabbatschool?
SL.I 85 Mijn hartje klopt voor Jezus.

Vertelling 2

We zeggen elkaar goedendag als we in de sabbatschool komen. Het is fijn in de sabbatschool. We zingen samen, spelen samen en luisteren naar het bijbelverhaal. God ziet ons spelen.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt en zingt, peuters schudden elkaar de hand bij het liedje "Hallo, lieve vriend".

Liedje: SL.I 13 Hallo lieve vriend
SL.I 18 God ziet mij steeds
SL.I 20 God die ziet mij

Gebedsvoorbereiding**Vertelling 3**

Hier zijn een paar leuke cadeautjes. Die helpen ons "dank u wel" te zeggen tegen God. God heeft ons heel veel cadeaus gegeven. Kijk maar op de achterkant.

Materiaal: voor ieder kind een gekleurd doosje (zie bijlage 1.1) op de achterkant wordt een uitgeknipte prentbriefkaart of een ander plaatje gemaakt van vruchten, dieren, mensen, planten of bloemen, enz. De tekening van de dood wordt van tevoren ingekleurd en versierd en op karton geplakt.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt en laat de peuters een doos kiezen zonder de achterkant te tonen. Daarna draait ieder kind zijn doos om. Ze dankt met de peuters voor de voorwerpen.

Gebed: SL.I 52 Voor mijn brood (de voorwerpen invullen voor dit lied)
SL.I 76 Kijk ik zie een mooi cadeau

III. ELDERS IN DE WERELD**Vertelling 1**

Wat hebben we nodig als we een kerk willen bouwen? Daar hebben we stenen voor nodig en cement, soms hout, spijkers en hamers. Soms hebben mensen geen geld om stenen te kopen voor een kerk, daarom geven wij nu geld.

Materiaal: een stapel blokken in een hoek van het lokaal. Een maquette van een kerk voor de collecte. Zo mogelijk met een belletje in de toren dat klingelt als het geld valt.

Groepsvorm: de peuters lopen door het lokaal.

Werkvorm: de leidster vertelt en helpt bouwen, de peuters bouwen een kerk en doen hun collectegeld in de kerktoren.

Liedje: SL.I 27 Hoor het geld toch klinken

Vertelling 2

Wij hebben ons geld gegeven om een kerk te bouwen. Kijk, nu hebben wij ook een kerk gebouwd. Een mooie kerk met deuren en ramen. Je hoort klop, klop, klop als je bouwt. "klop", zeggen de stenen als ze op elkaar gelegd worden. "Klop", zeggen de hamers als ze de spijkers in het hout timmeren. Laat eens horen hoe dat klinkt, met de blokken die jullie in je hand hebben. Zo klopt ons hartje ook voor Jezus.

Materiaal: twee blokken voor elk kind

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster deelt blokken uit, demonstreert het kloppen en zingt met de peuters.

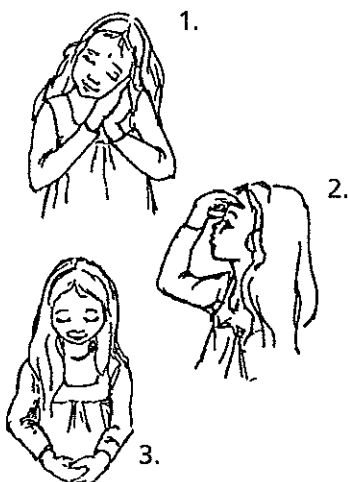
Liedje: SL.I 85 Mijn hartje klopt voor Jezus

Vertelling 3

Als de kerk klaar is zijn de mensen blij. Nu kunnen ze op sabbat naar de kerk gaan.

Vingerspel: Sabbat

1. Zo zijn onze oogjes dicht als we slapen 's nachts.
2. Zo doen wij ze open als de sabbatszon vroeg lacht.
3. Zo vouwen wij de handjes voordat wij eten gaan
4. Zo drinken wij de melk voor wij naar de sabbatschool toegaan
5. Zo lopen wij met pap en mam op sabbat naar de kerk. Daar horen wij van Jezus en van het zendingswerk. (rondstappen)

IV. VERJAARDAG

Vertelling

God houdt van (naam van de jarige) en Hij zorgt voor Hij/zij is geworden. Zoveel eendjes zetten we in het water die kunnen mooi rondzwemmen.

Materiaal: teiltje of doorzichtige kom: "vier" plastic eendjes, water. Zoveel eendjes als de leeftijd van het kind. Een cadeautje voor de jarige.

Groepsvorm: peuters zitten om de teil

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren. De jarige krijgt een eendje na afloop.

Liedje: SL.I 26 Hij is jarig

V. THEMA

GOD ZORGT VOOR DE NATUUR

Doel: God zorgt voor al wat groeit

Vertelling

Het is niet zo warm meer buiten. We trekken weer dikke jassen aan. Buiten wordt het herfst. De blaadjes vallen van de bomen. De bomen slapen tot de lente komt. Dan krijgen ze nieuwe blaadjes. Al die blaadjes op de grond kraken zo leuk als je er door loopt. Krak, krak, krak.

Materiaal: een tak met gekleurde bladeren, veel losse bladeren.

Groepsvorm: de peuters lopen door de klas

Werkvorm: De leidster vertelt en strooit de bladeren in de lucht. De peuters lopen door de vallende bladeren, vegen ze aan en ruimen ze op.

Liedje: SL.I 51 De regendruppels met de woorden:

De mooie blaadjes die vallen op ons neer, vallen op ons neer, vallen op ons neer. De mooie blaadjes vallen op ons neer, geel, oranje, rood.

Materiaal: een tak, kartonnen blaadjes die met een haakje opgehangen kunnen worden.

Groepsvorm: peuters lopen door de klas

Werkvorm: peuters hangen blaadjes aan de tak.

VI. BIJBELVERHAAL

DE RAVEN GEVEN ETEN

TEKST

1 Koningen 17

TOELICHTING

Er bestaan niet zoveel verhalen over Elia, maar ze zijn wel zeer indringend. Ze staan opgetekend in 1 en 2 Koningen. 1 Koningen 17 begint met de aankondiging van een driejarige droogte door Elia. Hij is afkomstig uit Tisbe in Gilead dat ten oosten van de Jordaan ligt. Er wordt verder niets over zijn achtergrond verteld (geboorte, beroep, gezin, enz...). De schrijver valt meteen met de deur in huis en vertelt dat Elia koning Achab van Israel aanzegt dat er een droogte zal komen.

Het *"zo waar de Here, de God van Israël leeft"* is een eedformule. De Heer staat garant voor zijn woorden. Elia laat duidelijk uitkomen dat hij een dienaar is van God in wiens naam hij optreedt: *"in wiens dienst ik sta"* (17:1). Dit bericht over de komende droogte moet de achtergrond vormen van de verhalen die volgen. Naar alle waarschijnlijkheid heeft Elia enig gevaar van de koning te duchten, want hij neemt de benen tot over de Jordaan, naar de beek Kerit. *"Ga van hier, wendt u oostwaarts..."* (v.2,3). De Heer voedt Elia op een merkwaardige manier: *"Ik heb de raven geboden u daar van spijs te voorzien"* (v.4). De schrijver laat niet na aan te geven dat zowel Elia als de raven (onreine dieren, die ook kleine vogeltjes eten) zich onderwerpen aan de wil van hun Heer (v.5,6). De tijd gaat voorbij en de beek verdroogt, waarop God hem een nieuwe opdracht geeft: *"Ga naar Sarfath..."* (v.9). Weer zorgt God voor het welzijn van Elia, deze keer d.m.v. een weduwe. De vrouw wordt danig op de proef gesteld.

Sarefat ligt in Fenicië (tussen Sidon en Tyrus, de stad van koningin Izebel). Het ligt aan de kust. Elia komt de weduwe tegen. Hij vraagt haar om drinken en eten. Het water haalt zij, maar voedsel heeft zij zelf nauwelijks. Wanneer Elia dit hoort spoort hij haar aan om van het kleine beetje wat haar en haar zoon rest, aan hem te geven. Het is veel gevraagd! Het weinige dat ze heeft te moeten afstaan aan deze Israëliet? Elia voorspelt haar in de naam van God van Israël dat het allemaal goed zal aflopen (4.14). Haar geloof wordt beloond.

Tijdens Elias verblijf wordt de zoon van de weduwe hevig ziek en sterft. De vrouw is radeloos. Ze begrijpt het allemaal niet en ze vermoedt dat ze nu gestraft is door de aanwezigheid van deze heilige man (man Gods v.18). *"Hoe heb ik het met u?"* betekent eigenlijk: *"Wat heb ik met u te maken?"* (v.18). Elia gaat niet in

discussie met haar, maar vraagt haar haar zoon mee te geven en draagt hem naar de bovenkamer.

In de verzen 17:19-23 vertelt de schrijver ons wat Elia precies deed:

1. Hij bad tot God (v.20)
2. strekte zich driemaal op het kind uit (v.21)
3. bad weer tot de Heer (v.21)

Het eerste gebed heeft iets van *verwijft*, het tweede is een smeekbede om het leven van het kind. Het kind wordt weer levend. Als hij het kind aan zijn moeder teruggeeft, zegt deze "Thans weet ik dat gij een *man Gods* zijt en dat het Woord des Heren in uw mond *waarheid is*" (v.24). Al eerder heeft ze een wonder van Elia meegemaakt. Reden genoeg om hem een man Gods te noemen, maar wanneer dan het geluk zich tegen haar keert klinkt er een verwijt in haar stem, omdat ze niet kan begrijpen waarom haar kind is gestorven. Nu Elia een levend kind naar beneden brengt, is de ervaring zo indringend, dat het voor haar een absoluut bewijs is dat deze man van God gezonden is en dat zijn woorden, Gods woorden zijn.

Merk ook op dat de vrouw in het "land van Baäl" woont. Midden in dat land doet de Heer zijn wonderen. Hij is sterker dan Baäl. Dat is nu precies wat de verhalen over Elia keer op keer willen verduidelijken. Baäl is een god van de vruchtbaarheid (van de regen), maar het is de Heer die bepaalt of er regen komt of niet! (17:1 en verder).

DOEL

God zorgt voor ons iedere dag

BEHANDELING

a. Inleiding

Vertelling

God heeft veel mooie vogels gemaakt. Er zijn rode, gele en blauwe vogels. Dit is een nestje (zie bijlage 4.1). De baby-vogels blijven in het nest tot zij zelf kunnen vliegen en zelf voor hun eten kunnen zorgen. Mama- en papavogel geven hun kleintjes lekkere hapjes te eten. Ook wij kunnen de vogeltjes eten geven. De vogeltjes vinden zaadjes lekker en oud brood of etensresten.

Materiaal: verschillende gekleurde vogels in vilt of (namaak-) vogeltjes; een echt nest of een nest van vilt; eventueel een vogelhuisje met zaadjes of alleen maar een zaadbakje van een vogelkooi.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de peuters plakken de vogels op het bord; de leidster plakt een nest op het bord of laat een echt nest zien, De peuters geven de vogels de zaadjes te eten.

b. Hoofddeelte:

Vertelling

Ons verhaal gaat over Elia. Elia is op reis. Hij is zo moe. De zon is heet. Het heeft een hele tijd niet geregend. Alles is droog. Het gras groeit niet meer. De bomen gaan dood. Er is geen groente

of fruit meer in de tuinen. Het eten is op. Elia heeft honger en dorst. God zorgt voor Elia. Hij laat hem zien waar een rivier is. Elia heeft te drinken, lekker water. God weet ook dat Elia honger heeft, dus zendt God grote zwarte vogels, raven. "Kra, kra" zeggen de vogels. Ze hebben eten in hun snavels. Elia is verbaasd, hij is blij dat de vogels hem eten komen brengen. Elia is blij dat God voor hem zorgt..

Materiaal: viltfiguren; achtergrond van een woestijn; de zon (zie bijlage 4.2 en 4.3); grote rotsen, een riviertje, Elia, raven, stukjes brood.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters luisteren, de leidster laat de vogels stukjes cracker in hun bek houden.

c. Toepassing

Vertelling

God zorgt ook voor ons. Hij geeft ons de zon en de regen, die voor de planten nodig zijn. Zo kunnen wij eten hebben. Dan kunnen mama en papa eten in de winkel kopen of uit de tuin plukken. Wij hebben lekkere dingen om te eten. Later wij kijken wat er in deze tas zit. Mmm! Dat ziet er goed uit! Later wij de tas uitpakken. Wat fijn dat God ons lekker eten geeft. God houdt van ons. God zorgt voor ons.

Materiaal: boodschappentas met (plastic) etenswaren of groenten en fruit; mand en schaal.

Groepsvorm: de peuters lopen door de klas

Werkvorm: de leidster bespreekt de verschillende soorten voedsel en de peuters leggen het eten in de mand of schaal. Peuters proeven een stukje.

Liedje: SL.I 43 1e couplet, "Dank U Heer."

d. Leertekst

"de raven geven eten"

1 Koningen 17:6 (zie bijlage k.4.1)

VII. SLUITING

Gebod: leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring rond

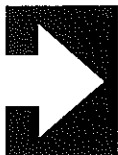
Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.4.2)

5. Meel en olie raken niet op

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Vergeet niet op te ruimen voor de opening begint. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventueel boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Vertelling 1

Kijk! Op jullie stoel ligt een dennenappel. Die gaan we aan een tak hangen. God houdt van ons. Hij heeft ons de zon en de regen gegeven. Kijk eens naar buiten wat voor weer het is.

Materiaal: dennenappels met haakjes of ijzerdraad eraan. Een weerklok (zie bijlage 5.1)

Groepsvorm: peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: leidster vertelt, peuters hangen de dennenappels op, kijken naar het weer, en zingen.

Liedje: SL.I 57 Zachtjes valt (fft, fft, fft, blaast de wind)

Vertelling 2

Nu het herfst is, waait de wind vaak. God maakt de wind. De wind blaast de blaadjes van de bomen. Dennenappels, eikels en kastanjes vallen op de grond. Dat maakt een leuk geluid! Ze vallen met een plof op de grond. De blaadjes vallen heel zacht op de grond, die ritselen alleen. "Rrrtss" De kastanjes en eikels zeggen ploef. Soms verzamelen eekhoorn kastanjes en eikels in een holle boom.

Materiaal: blaadjes, eikels, kastanjes (zie bijlagen 5.2 t/m 5.4)

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de peuters mogen boven een blad of krant verschillende herfstmaterialen laten vallen, terwijl ze de geluiden meezingen. Bijvoorbeeld: kastanje:

'boem'; dennenappel 'ploef'; blaadjes: 'rtss'. De blaadjes blazen ze samen met de leidster in de lucht.

Liedje: Zing 58 Zeg wie heeft geschapen? (met eikels, enz.) SL.I 57 Fft, fft, fft, blaast de wind.

Gebedsvoorbereiding

Vertelling 3

Wie woont er in dit huis? Dit huis is een stal. "Boe, boe", de koe woont in de stal. Doe maar vlug de deuren dicht. Buiten is het koud. "Ssst koe, stil." Wij gaan nu bidden.

Idem, herhalen met paard en stal, vogel en nest, hond en hok, enz.

Materiaal: Neem twee vellen karton voor ieder soort dier. Plak het huisje in het midden van één vel karton. Snij dit door in het midden van het huis. Neem een tweede vel karton en plak er de kleine dieren op. Leg het vel met het huisje boven op het vel met de dieren. Maak de twee vellen aan de zij-kanten vast door middel van sterk plakband of met nietjes (zie bijlagen 5.5a t/m 5.7b).

Gebed: SL.I 60 Ik spreek met God

III. ELDERS IN DE WERELD

Vertelling 1

Wat hebben we nodig als we een kerk willen bouwen? Daar hebben we stenen voor nodig en cement, soms hout, spijkers en hamers. Soms hebben mensen geen geld om stenen te kopen voor een kerk, daarom geven wij nu geld.

Materiaal: een stapel blokken in een hoek van het lokaal : een maquette van een kerk voor de collecte. Als het mogelijk is met een belletje in de toren dat klingelt als het geld valt.

Groepsvorm: peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt over huizen en helpt bouwen. De peuters bouwen een huis en steken hun collectegeld in de kerktoren.

Liedje: SL.I 27 Hoor het geld toch klinken

Vertelling 2

Wij hebben ons geld gegeven om een huis te bouwen. Kijk we hebben zelf ook een huis gebouwd. Het is een mooi huis met deuren en ramen. Je hoort klop, klop, klop als je bouwt. "klop" zeggen de stenen als ze op elkaar gelegd worden. "klop" zeggen de hamers als ze met de spijkers in het hout timmeren. Laat eens horen hoe dat klinkt, met de blokken die jullie in je hand hebben. Zo klopt ons hartje ook voor de Here God en voor Jezus.

Materiaal: twee blokken voor elk kind

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster deelt blokken uit, demonstreert het kloppen en zingt met de peuters

Liedje: SL.I Mijn hartje klopt voor Jezus

IV. VERJAARDAG

Vertelling

God houdt van (naam van de jarige) en Hij zorgt voor Hij/zij is Geworden. Zoveel eendjes zetten we in het water, die kunnen mooi rondzwemmen.

Materiaal: teiltje of doorzichtige kom: "vier" plastic eendjes, water. Zoveel eendjes als de leeftijd van het kind. Een cadeautje voor de jarige.

Groepsvorm: peuters zitten om de teil

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren. De jarige krijgt een eendje na afloop.

Liedje: SL.I 26 Hij is jarig

V. THEMA

ENGELN WAKEN OVER ONS

Doel: Engelen helpen de mensen

Vertelling

Als mama moe is kun je helpen. Bijvoorbeeld met afwassen. Dan help je mama. God heeft ook helpers. Engelen zijn helpers van God. Soms stuurt God engelen naar de mensen om hen te helpen.

Materiaal: bijpassende viltfiguren

Activiteit: de leidster laat een plaatje zien van een kind dat afwast. Zij plakt een engel op het bord.

Vertelling 2

De oude Abraham zoekt een lieve vrouw voor zijn zoon. Hij stuurt zijn knecht en vraagt God om hem te helpen. Een engel helpt de knecht bij het vinden van een lieve vrouw.

Materiaal: bijpassende viltfiguren

Activiteit: de leidster plakt eerst de knecht, daarna de vrouw.

Liedje: SL.I 10 's avonds in de donk're nacht
SL.I 18 God ziet mij steeds
SL.I 20 God die ziet mij

1.

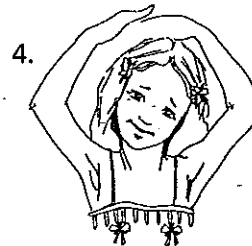

3.

Vingerspel:

1. Als je loopt over de straat
2. Als je met andere kinderen praat
3. Als je huilt en als je lacht
4. Engelen houden altijd de wacht

VI. BIJBELVERHAAL

MEEL EN OLIE RAKEN NIET OP

TEKST

1 Koningen 17

TOELICHTING

Zie programma nr. 4

DOEL

God zorgt voor ons iedere dag

BEHANDELING

a. Inleiding

Vertelling

Elia is bij de grote zwarte vogels die hem eten brengen. Hij drinkt water uit de beek. Maar de beek droogt op en er is niets meer te drinken. Elia heeft zo'n dorst. God zegt dat hij naar een stad moet gaan. Een mevrouw zal hem helpen.

Materiaal: bijpassende viltfiguren

Groepsvorm: alle peuters in de kring

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren

b. Hoofdgedeelte

Vertelling

Elia loopt de berg af naar de stad. Hij gaat de poort binnen. Hij ziet een mevrouw hout zoeken. Ze raapt takjes op. Ze wil vuur maken en eten koken.

Elia roept haar: "Mevrouw wil je wat water voor me halen in een kruik, ik heb zo'n dorst." "Ja hoor." Daar gaat ze. Elia roept nog eens: "Neem ook een stukje brood mee!" De mevrouw geeft antwoord, "maar ik heb geen brood. Ik heb alleen nog een beetje meel en olie. Ik zoek hout voor het vuur. Dan kan ik voor mij en mijn zoon een koek bakken. En dan is al het eten op."

"Wees maar niet bang" zegt Elia, "Bak die koek maar voor mij. Breng hem voor me mee. Daarna kun je voor jullie zelf gaan bakken. God zegt dat het meel en de olie nooit op raakt tot Hij weer regen geeft." En ja hoor! Elia, de mevrouw en de zoon hebben iedere dag te eten. Er blijft steeds meel in de pan en olie in de fles.

Materiaal: bijpassende viltfiguren, takjes; een pannetje met wat meel; een fles met een restje olie; een cracker of matzes.

Groepsvorm: alle peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt, demonstreert het sprokkelen. Zij toont meel en olie en de gebakken koek.

c. Toepassing

Activiteit: de peuters spelen samen het verhaal na en ze eten samen een stukje cracker en drinken wat water.

Materiaal: takjes, een pannetje met wat meel, een fles met een restje olie, cracker of matzes

Groepsvorm: de peuters spelen in het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters spelen.

d. Leertekst:

"Meel en olie raken niet op"

1 Koningen 17:15 (zie bijlage k.5.1)

VII. SLUITING

Gebed: leidster dankt met peuters

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring rond

Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: de leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.5.2)

6. De vrouw krijgt een zoon

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Vergeet niet op te ruimen voor de opening begint. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventueel boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Vertelling 1

Kijk! Op jullie stoel ligt een dennenappel. Die gaan we aan een tak hangen. God houdt van ons. Hij heeft ons de zon en de regen gegeven. Kijk eens naar buiten wat voor weer het is.

Materiaal: dennenappels met haakjes of ijzerdraad eraan. Een weerklok (zie bijlage 5.1)

Groepsvorm: peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: leidster vertelt, peuters hangen de dennenappels op, kijken naar het weer, en zingen.

Liedje: SL.I 57 Zachtjes valt (fft, fft, fft, blaast de wind)

Vertelling 2

Nu het herfst is, waait de wind vaak. God maakt de wind. De wind blaast de blaadjes van de bomen. Dennenappels, eikels en kastanjes vallen op de grond. Dat maakt een leuk geluid! Ze vallen met een plof op de grond. De blaadjes vallen heel zacht op de grond, die ritselen alleen. "Rrrtss" De kastanjes en eikels zeggen ploef. Soms verzamelen eekhoorn kastanjes en eikels in een holle boom.

Materiaal: blaadjes, eikels, kastanjes (zie bijlagen 5.2 t/m 5.4)

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de peuters mogen boven een blad of krant verschillende herfstmaterialen laten vallen, terwijl ze

de geluiden meezingen. Bijvoorbeeld: kastanje: 'boem'; dennenappel 'ploef'; blaadjes: 'rrtss'. De blaadjes blazen ze samen met de leidster in de lucht.

Liedje: Zing 58 Zeg wie heeft geschapen? (met eikels, enz.) SL.I 57 Fft, fft, fft, blaast de wind.

Gebedsvoorbereiding

Vertelling 3

Wie woont er in dit huis? Dit huis is een stal. "Boe, boe", de koe woont in de stal. Doe maar vlug de deuren dicht. Buiten is het koud. "Ssst koe, stil." Wij gaan nu bidden.

Idem, herhalen met paard en stal, vogel en nest, hond en hok, enz.

Materiaal: Neem twee vellen karton voor ieder soort dier. Plak het huisje in het midden van één vel karton. Snij dit door in het midden van het huis. Neem een tweede vel karton en plak er de kleine dieren op. Leg het vel met het huisje boven op het vel met de dieren. Maak de twee vellen aan de zij-kanten vast door middel van sterk plakband of met nietjes (zie bijlagen 5.5a t/m 5.7b).

Gebed: SL.I 60 Ik spreek met God

III. ELDERS IN DE WERELD

Vertelling 1

Wat hebben we nodig als we een kerk willen bouwen? Daar hebben we stenen voor nodig en cement, soms hout, spijkers en hamers. Soms hebben mensen geen geld om stenen te kopen voor een kerk, daarom geven wij nu geld.

Materiaal: een stapel blokken in een hoek van het lokaal : een maquette van een kerk voor de collecte. Als het mogelijk is met een belletje in de toren dat klingelt als het geld valt.

Groepsvorm: peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt over huizen en helpt bouwen. De peuters bouwen een huis en steken hun collectegeld in de kerktoren.

Liedje: SL.I 27 Hoor het geld toch klinken

Vertelling 2

Wij hebben ons geld gegeven om een huis te bouwen. Kijk we hebben zelf ook een huis gebouwd. Het is een mooi huis met deuren en ramen. Je hoort klop, klop, klop als je bouwt. "klop" zeggen de stenen als ze op elkaar gelegd worden. "klop" zeggen de hamers als ze met de spijkers in het hout timmeren. Laat eens horen hoe dat klinkt, met de blokken die jullie in je hand hebben. Zo klopt ons hartje ook voor de Here God en voor Jezus.

- Materiaal:** twee blokken voor elk kind
- Groepsvorm:** peuters zitten in een kring
- Werkvorm:** leidster deelt blokken uit, demonstreert het kloppen en zingt met de peuters
- Liedje:** SL.I Mijn hartje klopt voor Jezus

IV. VERJAARDAG

Vertelling

God houdt van (naam van de jarige) en Hij zorgt voor Hij/zij is Geworden. Zoveel eendjes zetten we in het water, die kunnen mooi rondzwemmen.

- Materiaal:** teiltje of doorzichtige kom: "vier" plastic eendjes, water. Zoveel eendjes als de leeftijd van het kind. Een cadeautje voor de jarige.
- Groepsvorm:** peuters zitten om de teil
- Werkvorm:** leidster vertelt, peuters luisteren. De jarige krijgt een eendje na afloop.
- Liedje:** SL.I 26 Hij is jarig

V. THEMA

ENGELN WAKEN OVER ONS

Doel: Engelen helpen de mensen

Vertelling 1

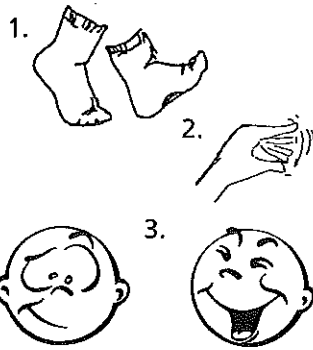
Als mama moe is kun je helpen. Bijvoorbeeld met afwassen. Dan help je mama. God heeft ook helpers. Engelen zijn helpers van God. Soms stuurt God engelen naar de mensen om hen te helpen.

- Materiaal:** bijpassende viltfiguren
- Activiteit:** de leidster laat een plaatje zien van een kind dat afwast. Zij plakt een engel op het bord.

Vertelling 2

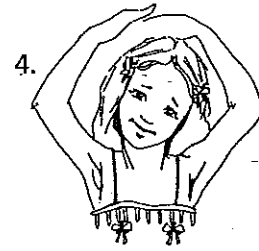
De oude Abraham zoekt een lieve vrouw voor zijn zoon. Hij stuurt zijn knecht en vraagt God om hem te helpen. Een engel helpt de knecht bij het vinden van een lieve vrouw.

- Materiaal:** bijpassende viltfiguren
- Activiteit:** de leidster plakt eerst de knecht, daarna de vrouw.
- Liedje:** SL.I 10 's avonds in de donk're nacht
SL.I 18 God ziet mij steeds
SL.I 20 God die ziet mij

Vingerspel:

1. Als je loopt over de straat
2. Als je met andere kinderen praat
3. Als je huilt en als je lacht
4. Engelen houden altijd de wacht

VI. BIJBELVERHAAL

DE VROUW KRIJGT EEN ZOON

TEKST

2 Koningen 4:8-37

TOELICHTING

Vers 8-12

Let op de benadrukking van gastvrijheid:

- aandrang, dat hij zou blijven eten
- ging erheen om te eten
- die altijd bij ons aankomt
- zijn intrek kan nemen
- kwam, nam zijn intrek, legde zich te ruste

Ook het feit dat zij niet direct met Elisa spreekt, maar via Gehazi en dan toch nog op afstand blijft (- in de ingang staan -), toont ontzag. Des te sprekender is daarom vs. 27 (- greep zij zijn voeten -).

Vers 13

Elisa heeft geen geld om haar te helpen – dat heeft ze trouwens ook niet nodig (vs. 8 – welgestelde vrouw) – maar om iets voor haar te doen zou hij zijn invloed kunnen laten gelden bij hooggeplaatsten. Het antwoord: "Ik woon temidden van mijn familie", betekent dat ze genoeg mensen heeft die voor haar een goed woordje doen of invloed kunnen laten gelden. Later heeft ze deze hulp van de profeet wel nodig (8:1-6).

Vers 14

De vrouw zelf spreekt haar hartenwens niet uit, de knecht Gehazi helpt om dit schaamtevolle gemis naar voren te brengen.

Vers 16

Vgl. Genesis 18:10 waar tegen Sara hetzelfde werd gezegd. Dit dient om de gedachten naar die gebeurtenis te leiden en grond te geven voor de overtuiging dat het wel zeker kan gebeuren.

Vers 19

De herhaling van 'mijn hoofd, mijn hoofd' geeft in het sobere verhaal extra dramatiek. Misschien gaat het om een zonnesteek. De vader onderschat de zaak en wordt blijkbaar door de moeder ook niet op de hoogte gebracht van het sterven (- wees maar gerust -).

Vers 2

Nieuwe maan en sabbat waren vrije feestdagen waarop men de tijd had om van Sunem naar Karmel (25 km.) te reizen.

Vers 26,27

De vrouw wil nu niet via de knecht praten, de situatie verlangt een rechtstreeks indringend gesprek met de profeet zelf.

Vers 28

'Heb ik soms mijn heer om een zoon gevraagd?' is een vraag waarop geen antwoord wordt verwacht. Het betekent: 'hierom heb ik niet gevraagd, dit is erger dan nooit een zoon krijgen, want nu is het nog zwaarder om kinderloos te zijn'.

Vers 29

Het niet groeten was ongewoon en drukt haast en ernst uit.

Vers 31

De staf lijkt bijna een magisch werktuig. Vgl. Exodus 4:14 voor Mozes' staf. Ook hier wordt de lezer terugverwezen om te begrijpen dat wel degelijk wonderen mogelijk zijn. Toch is de staf geen toverstokje, zonder gebed (vs. 33), daad (warmte overbrenging en mond op mond beademing?) en geloof, gaat het niet (vgl. vs.31 met Lucas 9:40). Merk op dat contact met een dode rituele onreinheid met zich meebracht.

Vers 32

'dood' en 'stierf' (vs.20) maken duidelijk dat het niet om bewusteloosheid ging.

Vers 35

'Ging eenmaal het huis op en neer': misschien is dit bedoeld als contrast met andere godsdiensten waarbij de priesters/profeten bleven 'doorzeuren' totdat er iets gebeurde (vgl. Elia en de Baälpriesters op de Karmel). Elisa neemt afstand om God zijn werk te laten doen. Hij hoeft God a.h.w. niet op te jagen. God is geen onberekenbare God die je moet overhalen. Hij wil graag het goede.

Vers 36

Niezen – een teken van de levensadem (vgl. Genesis 2:7).

DOEL

God wil dat wij lief zijn voor elkaar

BEHANDELING**a. Inleiding***Vertelling*

Peter en Amy spelen met blokken. Ze bouwen een huis met een plat dak. Het is een mooi huis. In de Bijbel staat een verhaal over zo'n huis. Daarin wonen een man en een vrouw. Kinderen hebben ze niet, maar ze zijn heel lief. Iedereen mag bij ze logeren.

Materiaal: blokken (zie bijlage 6.1)

Groepsvorm: peuters zitten om de blokken

Werkvorm: de leidster vertelt en bouwt een huis met de peuters

b. Hoofddeelte*Vertelling*

De vrouw vindt het leuk om visite te hebben. Elisa is een man die voor God werkt. Als hij in de buurt is komt hij altijd bij haar thuis eten en slapen. "Weet je wat," zegt de vrouw tegen haar man, "wij bouwen nog een kamer erbij op het dak voor Elisa!" Elisa vindt zijn nieuwe kamer erg leuk. Wat lief van de vrouw en haar man.

Elis hoort dat de vrouw heel graag een kindje wil hebben. Elisa gaat naar de vrouw toe en zegt: "Ik vraag God of Hij u een kindje wil geven." En het duurt niet lang of de vrouw krijgt een klein kindje. En het is een jongetje! De vrouw en de man zijn erg blij. Wat lief van Elisa dat hij voor hen aan God een kindje heeft gevraagd.

En het kind wordt groot. Op een dag voelt hij zich niet lekker. Hij is erg ziek. Hij heeft pijn in zijn hoofd. Hij moet naar bed. Elisa komt kijken en zegt: "Lieve God, maak alstublieft dit jongetje weer beter. Dank u wel. Amen." En weet je! Dit jongetje wordt helemaal beter. Wat lief van God!

Materiaal: viltfiguren; een huis; een tafereel van een gemeubeleerde slaapkamer; een man en een mevrouw; een baby; een jongetje; een jongetje in bed; Elisa (zie bijlage 6.2)
Zandbak, (lego-)huis, poppen, meubeltjes

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de peuters kijken en luisteren. De leidster vertelt.

c. Toepassing*Vertelling*

God wil graag dat wij van elkaar houden. We vinden onze mama's en papa's lief, en onze broertjes, zusjes, oma's en opa's, onze vriendjes en vriendinnetjes. Zij vinden ons ook lief.

We kunnen ook lief zijn voor kinderen en mensen die wij niet zo goed kennen. Zo kunnen wij fruit brengen naar iemand die ziek is. God wil graag dat wij ook lief zijn voor onze poesjes en hondjes en andere huisdieren. Het is fijn om iemand lief te vinden. Het is ook fijn als iemand ons lief vindt.

Materiaal: speelgoedieren; (plastic) fruit in een mand; fruit van vilt en mand, (zie bijlage 6.3 t/m 6.5)

Liedje: SL.I. 47 Wil je steeds vriendelijk zijn? Gebruik het woord zieken in plaats van poesjes.

Groepsvorm: de peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de peuters leggen het fruit in de mand of plakken het fruit in vilt op de mand van vilt. Dit gebeurt onder het zingen van:

Liedje: SL.I 46 Ik wil voor zieken steeds vriendelijk zijn.

De peuters plakken de dieren van vilt op het bord of houden de speelgoedieren vast onder het zingen van de coupletten met de woorden 'poesjes, hondjes, enz.'

d. Leertekst

"De vrouw krijgt een zoon."

2 Koningen 4:17 (zie bijlage k.6.1)

VII. SLUITING

Gebed: leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring rond

Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.6.2)

7. Naäman, was je zeven keer

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Vergeet niet op te ruimen voor de opening begint. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventueel boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Vertelling 1

Kijk! Op jullie stoel ligt een dennenappel. Die gaan we aan een tak hangen. God houdt van ons. Hij heeft ons de zon en de regen gegeven. Kijk eens naar buiten wat voor weer het is.

Materiaal: dennenappels met haakjes of ijzerdraad eraan. Een weerklok (zie bijlage 5.1)

Groepsvorm: peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: leidster vertelt, peuters hangen de dennenappels op, kijken naar het weer, en zingen.

Liedje: SL.I 57 Zachtjes valt (fft, fft, fft, blaast de wind)

Vertelling 2

Nu het herfst is, waait de wind vaak. God maakt de wind. De wind blaast de blaadjes van de bomen. Dennenappels, eikels en kastanjes vallen op de grond. Dat maakt een leuk geluid! Ze vallen met een plof op de grond. De blaadjes vallen heel zacht op de grond, die ritselen alleen. "Rrrtss" De kastanjes en eikels zeggen ploef. Soms verzamelen eekhoorn kastanjes en eikels in een holle boom.

Materiaal: blaadjes, eikels, kastanjes (zie bijlagen 5.2 t/m 5.4)

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de peuters mogen boven een blad of krant verschillende herfstmaterialen laten vallen, terwijl ze de geluiden meezingen. Bijvoorbeeld: kastanje:

'boem'; dennenappel 'ploef'; blaadjes: 'rrtss'. De blaadjes blazen ze samen met de leidster in de lucht.

Liedje: Zing 58 Zeg wie heeft geschapen? (met eikels, enz.) SL.I 57 Fft, fft, fft, blaast de wind.

Gebedsvoorbereiding

Vertelling 3

Wie woont er in dit huis? Dit huis is een stal. "Boe, boe", de koe woont in de stal. Doe maar vlug de deuren dicht. Buiten is het koud. "Ssst koe, stil." Wij gaan nu bidden.

Idem, herhalen met paard en stal, vogel en nest, hond en hok, enz.

Materiaal: Neem twee vellen karton voor ieder soort dier. Plak het huisje in het midden van één vel karton. Snij dit door in het midden van het huis. Neem een tweede vel karton en plak er de kleine dieren op. Leg het vel met het huisje boven op het vel met de dieren. Maak de twee vellen aan de zij-kanten vast door middel van sterk plakband of met nietjes (zie bijlagen 5.5a t/m 5.7b)).

Gebed: SL.I 60 Ik spreek met God

III. ELDERS IN DE WERELD

Vertelling 1

Wat hebben we nodig als we een kerk willen bouwen? Daar hebben we stenen voor nodig en cement, soms hout, spijkers en hamers. Soms hebben mensen geen geld om stenen te kopen voor een kerk, daarom geven wij nu geld.

Materiaal: een stapel blokken in een hoek van het lokaal : een maquette van een kerk voor de collecte. Als het mogelijk is met een belletje in de toren dat klingelt als het geld valt.

Groepsvorm: peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt over huizen en helpt bouwen. De peuters bouwen een huis en steken hun collectegeld in de kerktoren.

Liedje: SL.I 27 Hoor het geld toch klinken

Vertelling 2

Wij hebben ons geld gegeven om een huis te bouwen. Kijk we hebben zelf ook een huis gebouwd. Het is een mooi huis met deuren en ramen. Je hoort klop, klop, klop als je bouwt. "klop" zeggen de stenen als ze op elkaar gelegd worden. "klop" zeggen de hamers als ze met de spijkers in het hout timmeren. Laat eens horen hoe dat klinkt, met de blokken die jullie in je hand hebben. Zo klopt ons hartje ook voor de Here God en voor Jezus.

- Materiaal:* twee blokken voor elk kind
- Groepsvorm:* peuters zitten in een kring
- Werkvorm:* leidster deelt blokken uit, demonstreert het kloppen en zingt met de peuters
- Liedje:* SL.I Mijn hartje klopt voor Jezus

IV. VERJAARDAG

Vertelling

God houdt van (naam van de jarige) en Hij zorgt voor Hij/zij is Geworden. Zoveel eendjes zetten we in het water, die kunnen mooi rondzwemmen.

- Materiaal:* teiltje of doorzichtige kom: "vier" plastic eendjes, water. Zoveel eendjes als de leeftijd van het kind. Een cadeautje voor de jarige.
- Groepsvorm:* peuters zitten om de teil
- Werkvorm:* leidster vertelt, peuters luisteren. De jarige krijgt een eendje na afloop.
- Liedje:* SL.I 26 Hij is jarig

V. THEMA

ENGELN WAKEN OVER ONS

Doel: Engelen helpen de mensen

Vertelling 1

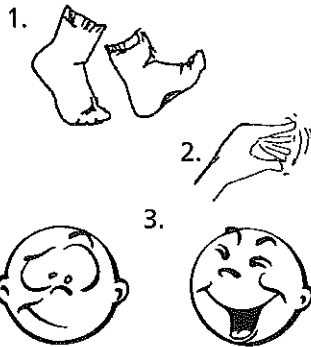
Als mama moe is kun je helpen. Bijvoorbeeld met afwassen. Dan help je mama. God heeft ook helpers. Engelen zijn helpers van God. Soms stuurt God engelen naar de mensen om hen te helpen.

- Materiaal:* bijpassende viltfiguren
- Activiteit:* de leidster laat een plaatje zien van een kind dat afwast. Zij plakt een engel op het bord.

Vertelling 2

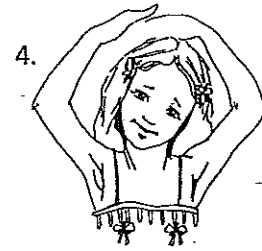
De oude Abraham zoekt een lieve vrouw voor zijn zoon. Hij stuurt zijn knecht en vraagt God om hem te helpen. Een engel helpt de knecht bij het vinden van een lieve vrouw.

- Materiaal:* bijpassende viltfiguren
- Activiteit:* de leidster plakt eerst de knecht, daarna de vrouw.
- Liedje:* SL.I 10 's avonds in de donk're nacht
SL.I 18 God ziet mij steeds
SL.I 20 God die ziet mij

Vingerspel:

1. Als je loopt over de straat
2. Als je met andere kinderen praat
3. Als je huilt en als je lacht
4. Engelen houden altijd de wacht

VI. BIJBELVERHAAL

NAÄMAN, WAS JE ZEVEN KEER

TEKST

2 Koningen 5

TOELICHTING

Het verhaal van Naäman, de Syriër is een opmerkelijk verhaal (2 Kon. 5:1-27). Naäman is een Syrische generaal die door toedoen van een Israëlitische profeet-wonderdoener wordt genezen. Dit is uitzonderlijk, omdat de relatie tussen Israëlieten en buitenlanders (heidenen) meestal niet zo rooskleurig was. En dat was zeker het geval tussen Israël en Syrië (Aram). De geschiedenis van het Noordrijk Israël kent nauwelijks perioden van vrede met dat buurland.

In het verhaal zijn Naäman en Elisa de hoofdfiguren. Andere personages worden niet bij name genoemd omdat ze een ondergeschikte rol spelen. De koning van Syrië, zijn collega in Israël, het meisje en haar meesteres (de vrouw van Naäman), de officieren en dienstknechten van de generaal spelen allen een bijrol, hoewel ze toch een belangrijke invloed hebben op het verloop van de ontwikkelingen:

- a. het Israëlitische meisje vertelt van de profeet
 - b. de meesteres die haar man erover inlicht
 - c. de koning, die toestemming geeft en een brief schrijft
 - d. de koning van Israël, die toestaat dat Naäman een bezoek aan Elisa brengt
 - e. de dienaren en officieren, die de generaal overhalen
- Allen spelen ze mee, maar het is duidelijk dat de schrijver ons wil attenderen op de twee hoofdrolspelers, Elisa en Naäman.

Naäman is melaats! Men kent in die tijd verschillende vormen van melaatsheid. Elke mogelijke vorm van uitslag werd daaronder gerekend. Welke deze generaal heeft gehad is niet duidelijk. Het kan een erge (niet?)zichtbare ziekte zijn geweest. In ieder geval voldoende om zich zeer ongerust te maken, zodat hij er een reis naar Israël – een vijandelijk land – voor over heeft. Het woord melaatsheid wordt dan ook 7 maal in de tekst vermeld, wat erop wijst, dat deze ziekte niet onderschat dient te worden. De generaal gaat op weg met 490 kg zilver, 48 kg goud en 10 stel zeer kostbare klederen, beslist geen kleinigheid! Naäman heeft er heel wat voor over om genezen te worden. De tekst heeft het over "VERLOST WORDEN" (3x v.3,7,7). Het hoeft geen betoog dat een melaatse een ten dode opgeschrevene was. Zoals kanker in onze welvaartmaatschappij een gevreesde vijand is, waarmee men liefst niet in aanraking komt, zo moet melaatsheid in die tijd

verschrikkelijk overgekomen zijn. De koning van Israël ziet het allemaal niet zo zitten! Hij denkt aan een valstrik en zet zich in zak en as (v.7). De reactie van de koning en de aankomst van de Syriër moet als een lopend vuurtje de ronde hebben gedaan, want de schrijver vertelt ons dat Elisa ervan hoorde en de koning aanbood voor een oplossing te zorgen. Zijn reden is:

“Opdat hij WETE dat er een profeet in Israël is” (v.8).

Elisa ziet zichzelf als een profeet, zoals trouwens dat meisje (v.3) en de dienaren van Naäman dat doen (v.13). Naast dit *driemaal* vermelden van het profeet zijn van Elisa wordt hij ook nog viermaal als Man Gods betiteld (v.8,14,15,20, samen 7 maal). Blijkbaar blijkt uit zijn profeet zijn, zijn Man Gods zijn, of omgekeerd.

Naäman ervaart het als een persoonlijke belediging, dat de profeet niet zelf naar buiten komt, niet met hem spreekt en niet de nodige genezende handelingen uitvoert. Het baden in de modderige Jordaan vat hij op als een verregaande vernedering. Dit emotioneel reageren van de Syriër wordt opgevangen door zijn dienaren, die hem ervan overtuigen, dat het altijd uit te proberen valt. In dit gedeelte van de tekst staan de woorden “baden” (3x) “rein” en “gezond” (6x) op de voorgrond. De *zevenmaal* vermelde melaatsheid moet *zevenmaal* ondergedompeld worden.

Deze *grondige* ziekte moet *grondig* aangepakt worden en vereist van de Syriër een *grondig* geloof! Geloof vraagt vernedering! De zeer hoog aangeschreven generaal met al zijn macht, eer en roem, moet afdalen naar het kleinere Israël, naar de kleinere Jordaan, moet zich uitkleden en zich ten aanzien van zijn onderdanen in opdracht van een voor hem onbekende Israëliet onderdompelen. Beslist geen kleinigheid voor een man van zijn positie. Zijn boosheid is dan ook best te begrijpen (v.12). God verwacht echter dat de mens zich zijn kleinheid en de betrekkelijkheid van zijn leven realiseert. Naäman moet het dan ook goed begrepen hebben, want nadat het wonder zich heeft voltrokken, komt hij naar Elisa, wiens naam letterlijk “Mijn God verlost” betekent, zegt hij “Zie nu WEET ik dat er op de gehele aarde geen God is BEHALVE in Israël.” Ook hier weer moet “WETEN” opgevat worden als “aan den lijve ondervinden”. Naäman heeft het ervaren en hij kan zeggen dat hij de God van Israël werkelijk ontmoet heeft. Dat dit geen loze woorden zijn blijkt niet zozeer uit het aanbieden van de kostbaarheden, want wie zou er niet dankbaar zijn verlost te zijn van zo’n verschrikkelijke ziekte?

Naäman verzoekt hem:

1. aarde uit Israël mee te nemen, zodat hij de God van Israël op grond van Israël kon aanbidden. Men ging er in het Oude Midden Oosten vanuit, dat men een god niet kon aanbidden buiten het land waarin hij zich als god manifesteerde.
2. het hem te vergeven wanneer hij – zijn koning ondersteunende – zich moet neerknielen voor Rimmon, de god van Syrië. Hij realiseert zich dus wel, dat het niet consequent is twee verschillende goden tegelijk te aanbidden. Of beter gezegd neer te knielen voor een niet-bestaande god, terwijl men in de enige werkelijke God gelooft.

Elisa toont zich hier een soepele evangelist. Hij toont begrip voor deze tot het geloof gekomen heiden. De intentie van Naäman is zuiver! Hij vraagt vergeving voor iets waarvan hij weet dat het niet juist is, maar weet dat het in zijn land niet begrepen zal worden als hij zich opeens heel anders zal gedragen. Elisa verwacht

niet van hem, dat hij meteen een volwaardig Israëlitisch gelovige wordt! "Ga in shalom!" zegt hij tegen de Syriër, die dit inderdaad kon doen, genezen als hij was van zijn ziekte, gelovig geworden in de ware God en zich vergeven voelende door diezelfde God. Samen met het daaropvolgende verhaal van Gehazi's hebberigheid (v.20-27) toont dit aan dat er geen twijfel over dient te bestaan dat Elisa werkelijk een MAN GODS en een PROFEET was in Israël – die zich ook niet laat omkopen! Gods daden dienen niet betaald te worden! Maar wat belangrijker is, is dat dit verhaal aangeeft, dat God in die tijd in Israël werkzaam was en daarom valt terecht het zwaartepunt van het verhaal in de verzen 15-19. De God van Israël is niet een zuiver nationalistisch God, maar een *universeel* God. Ook de niet-Israëlieten krijgen ermee te maken. De machteloosheid – eigenlijk het niet-bestaan van de andere goden – is ook hier bewezen!

DOEL

God brengt genezing

BEHANDELING

a. Inleiding

Vertelling

Een klein meisje heeft van haar papa en mama geleerd om te bidden voor ze gaat slapen. Ook voor het eten vouwt ze haar handjes. "Here zegen spijzen en dranken amen." Iedere morgen, middag en avond worden er verhalen uit de Bijbel voorgelezen. Dit is niet alleen bij haar thuis, maar bij alle mensen in haar land. Zo leren de kinderen over de Here God en over alles wat Hij doet. Op een dag komen soldaten. Heel veel mensen worden weggehaald. Ook het meisje wordt meegenomen naar een ver land. Daar wordt ze verkocht aan Naäman en zijn vrouw.

Materiaal: een pop, kinderbijbel, een poppenstoel, tafeltje, bordje, kopje, vork en mes. Viltfiguren vader, moeder, meisje in een huis, soldaten.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster zet voor de les het tafereel van een huisgezin op het bord. Ze vertelt over de dagelijkse dingen die het meisje doet en demonstreert met de pop. Daarna wisselt het decor op het bord. Het meisje gaat weg uit het huis met de soldaten. De leidster brengt een ander huis met Naäman en vrouw op het bord aan.

b. Hoofdgedeelte

Vertelling

De vrouw van Naäman is erg lief voor het meisje. Op een dag kijkt de vrouw erg verdrietig. Ze vertelt dat haar man heel erg ziek is. Hij heeft witte plekken op zijn huid. "Ach, Naäman moet naar Elisa, de profeet." Zegt het meisje. "Elisa is een man van God, die kan wel helpen." De vrouw kijkt weer wat vrolijker. Als Naäman thuis komt vertelt ze het meteen. Naäman gaat op reis naar Elisa de profeet. Hij moet heel lang reizen, want Elisa woont in een ver land.

Daar komt die deftige Naäman bij het kleine huisje van Elisa. Hij komt met zijn paarden, wagens en knechten aanrijden. Elisa komt niet eens naar buiten. Was je zeven keer in de rivier, Naäman, laat hij zeggen. Oh, wat is Naäman boos. De rivieren thuis zijn veel groter en mooier dan het riviertje hier. Nee daar heeft hij geen zin in. Hij doet het niet. "Och", zegt de knecht, zo moeilijk is het toch niet om zeven keer onder water te gaan in de rivier. Doe het maar!" Daar gaat Naäman, één keer, twee keer ... en nog altijd die witte vlekken. Drie keer, vier, vijf ... nog altijd. Zes, zeven ... ja hoor, ze zijn weg. Hoera! Wat is Naäman blij. Nu heeft hij God leren kennen. Hij weet nu dat God en Elisa hem geholpen hebben. Hij gaat naar Elisa en bedankt hem. God bedankt hij ook, Blij gaat hij naar huis.

Materiaal: viltfiguren van Naäman, paarden, wagens, knechten, huis, Elisa, knecht, rivier, bijlage 7.1

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt het verhaal. Wanneer Naäman bij de rivier komt, mag een peuters het popje Naäman uitkleden. Het onderdompelen wordt spannend verteld! Na het baden wordt het popje door een andere peuter afgedroogd. Door nog een andere peuter wordt het weer aangekleed.

c. Toepassing

Vertelling

1. God ziet ons, groot en klein
2. Hij hoort verdriet en pijn
3. Hij helpt mij, dat is fijn

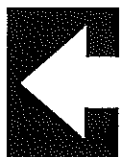
Liedje: Zing 24 Heb je soms verdriet of pijn?

d. Leertekst

"Naäman, was je zeven keer"
2 Koningen 5:10 (zie bijlage k.7.1)

VII. SLUITING

Gebod: leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring rond

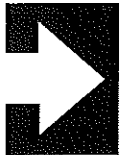
Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.6.2)

8. Jona en de grote vis

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Vergeet niet op te ruimen voor de opening begint. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventueel boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Vertelling 1

Kijk! Op jullie stoel ligt een dennenappel. Die gaan we aan een tak hangen. God houdt van ons. Hij heeft ons de zon en de regen gegeven. Kijk eens naar buiten wat voor weer het is.

Materiaal: dennenappels met haakjes of ijzerdraad eraan. Een weerklok (zie bijlage 5.1)

Groepsvorm: peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: leidster vertelt, peuters hangen de dennenappels op, kijken naar het weer, en zingen.

Liedje: SL.I 57 Zachtjes valt (fft, fft, fft, blaast de wind)

Vertelling 2

Nu het herfst is, waait de wind vaak. God maakt de wind. De wind blaast de blaadjes van de bomen. Dennenappels, eikels en kastanjes vallen op de grond. Dat maakt een leuk geluid! Ze vallen met een plof op de grond. De blaadjes vallen heel zacht op de grond, die ritselen alleen. "Rrrtss" De kastanjes en eikels zeggen ploef. Soms verzamelen eekhoorn kastanjes en eikels in een holle boom.

Materiaal: blaadjes, eikels, kastanjes (zie bijlagen 5.2 t/m 5.4)

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de peuters mogen boven een blad of krant verschillende herfstmaterialen laten vallen, terwijl ze de geluiden meezingen. Bijvoorbeeld: kastanje:

'boem'; dennenappel 'ploef'; blaadjes: 'rrtss'. De blaadjes blazen ze samen met de leidster in de lucht.

Liedje: Zing 58 Zeg wie heeft geschapen? (met eikels, enz.) SL.I 57 Fft, fft, fft, blaast de wind.

Gebedsvoorbereiding

Vertelling 3

Wie woont er in dit huis? Dit huis is een stal. "Boe, boe", de koe woont in de stal. Doe maar vlug de deuren dicht. Buiten is het koud. "Ssst koe, stil." Wij gaan nu bidden.

Idem, herhalen met paard en stal, vogel en nest, hond en hok, enz.

Materiaal: Neem twee vellen karton voor ieder soort dier. Plak het huisje in het midden van één vel karton. Snijd dit door in het midden van het huis. Neem een tweede vel karton en plak er de kleine dieren op. Leg het vel met het huisje boven op het vel met de dieren. Maak de twee vellen aan de zij-kanten vast door middel van sterk plakband of met nietjes (zie bijlagen 5.5a t/m 5.7b).

Gebed: SL.I 60 Ik spreek met God

III. ELDERS IN DE WERELD

Vertelling 1

Wat hebben we nodig als we een kerk willen bouwen? Daar hebben we stenen voor nodig en cement, soms hout, spijkers en hamers. Soms hebben mensen geen geld om stenen te kopen voor een kerk, daarom geven wij nu geld.

Materiaal: een stapel blokken in een hoek van het lokaal: een maquette van een kerk voor de collecte. Als het mogelijk is met een belletje in de toren dat klingelt als het geld valt.

Groepsvorm: peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt over huizen en helpt bouwen. De peuters bouwen een huis en steken hun collectegeld in de kerktoren.

Liedje: SL.I 27 Hoor het geld toch klinken

Vertelling

Wij hebben ons geld gegeven om een huis te bouwen. Kijk we hebben zelf ook een huis gebouwd. Het is een mooi huis met deuren en ramen. Je hoort klop, klop, klop als je bouwt. "klop" zeggen de stenen als ze op elkaar gelegd worden. "klop" zeggen de hamers als ze met de spijkers in het hout timmeren. Laat eens horen hoe dat klinkt, met de blokken die jullie in je hand hebben. Zo klopt ons hartje ook voor de Here God en voor Jezus.

Materiaal: twee blokken voor elk kind

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster deelt blokken uit, demonstreert het kloppen en zingt met de peuters

Liedje: SL.I Mijn hartje klopt voor Jezus

IV. VERJAARDAG

Vertelling

God houdt van (naam van de jarige) en Hij zorgt voor Hij/zij is Geworden. Zoveel eendjes zetten we in het water, die kunnen mooi rondzwemmen.

Materiaal: teiltje of doorzichtige kom: "vier" plastic eendjes, water. Zoveel eendjes als de leeftijd van het kind. Een cadeautje voor de jarige.

Groepsvorm: peuters zitten om de teil

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren. De jarige krijgt een eendje na afloop.

Liedje: SL.I 26 Hij is jarig

V. THEMA

ENGELN WAKEN OVER ONS

Doel: Engelen helpen de mensen

Vertelling 1

Als mama moe is kun je helpen. Bijvoorbeeld met afwassen. Dan help je mama. God heeft ook helpers. Engelen zijn helpers van God. Soms stuurt God engelen naar de mensen om hen te helpen.

Materiaal: bijpassende viltfiguren

Activiteit: de leidster laat een plaatje zien van een kind dat afwast. Zij plakt een engel op het bord.

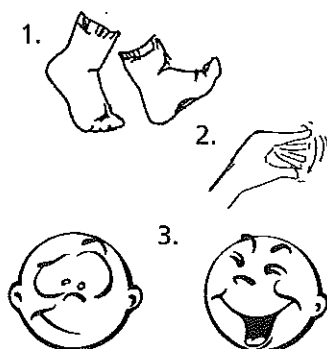
Vertelling 2

De oude Abraham zoekt een lieve vrouw voor zijn zoon. Hij stuurt zijn knecht en vraagt God om hem te helpen. Een engel helpt de knecht bij het vinden van een lieve vrouw.

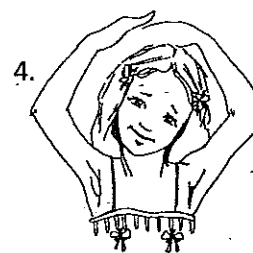
Materiaal: bijpassende viltfiguren

Activiteit: de leidster plakt eerst de knecht, daarna de vrouw.

Liedje: SL.I 10 's avonds in de donk're nacht
SL.I 18 God ziet mij steeds
SL.I 20 God die ziet mij

Vingerspel:

1. Als je loopt over de straat
2. Als je met andere kinderen praat
3. Als je huilt en als je lacht
4. Engelen houden altijd de wacht

VI. BIJBELVERHAAL:**JONA EN DE GROTE VIS****TEKST**

Jona 1-4

TOELICHTING VOOR DE LEID(ST)ER:

Het boekje Jona is van een ander karakter dan de overige profetenboeken. In Jona worden de ervaringen van de profeet en niet een verzameling van profetische uitspraken aangeboden. Het verhaal wordt verteld als les voor de lezers. Duidelijk komt erin naar voren dat God niet alleen oog heeft voor het volk van Israël, maar tevens de verlossende en vergevende God is voor de volken om Israël heen. De handelende persoon bij uitstek in het verhaal is niet Jona, maar God zelf:

1. Hij geeft de opdracht aan de profeet (1:1)
2. Hij doet de storm ontstaan (1:4)
3. Hij zorgt voor het verschijnen van de grote vis (1:17)
4. Hij zorgt voor het uitspuwen van Jona (2:10)
5. Hij herhaalt de opdracht aan de profeet (3:1)
6. Hij ziet dat de bevolking zich bekeert (3:10)
7. Hij komt op zijn beslissing terug om de stad te verwoesten (3:10)
8. Hij spreekt met Jona over diens boosheid (4:4)
9. Hij zorgt ervoor dat er een boompje opschiet (3:6)
10. Hij zorgt ervoor dat een worm het boompje doet verdorren (4:7)
11. Hij zorgt voor een gloeiende oostenwind en hevige zon (4:8)
12. Hij wijst Jona terecht (4:9-11)

Deze 12 handelingen en spreken van God tonen aan dat niet Jona de boventoon voert en de hoofdpersoon van het verhaal is, maar God Zelf.

De profeet komt er niet zo best af:

1. Jona weigert de opdracht uit te voeren (1:3)
2. Jona is mishaagd over Gods besluit de stad niet te straffen (4:1)
3. Jona wil sterven, omdat hij niet wil leven met de bekendheid dat zijn profetisch spreken niet uitgekomen is (4:1-3)
4. Jona is meer betrokken bij het wegwijnen van een boompje dan van een hele bevolking (4:9-11)

Er zijn ook een aantal positieve eigenschappen van Jona te vermelden:

1. Jona getuigt openlijk wie hij is (1:9)
2. Jona bekent openlijk zijn schuld (1:12)
3. Jona's dankgebed uit de buik van de vis, hoewel hij nog niet is gered. Toont geloof en vertrouwen (2:2-9)
4. Jona belijdt God als Redder (2:9)

Het verhaal heeft een positieve kijk op de niet-Israëlieten: de zeelui, de inwoners van Ninevé en hun koning.

A. De zeelui:

1. zij bidden voor redding tot hun goden (1:5)
2. zij zien de ramp als een aanwijzing van schuld en proberen te weten te komen waarin zij gezondigd hebben (1:7)
3. zij vrezen God (1:10)
4. zij zoeken naar een oplossing (1:10)
5. zij willen de schuldige niet straffen (1:13)
6. zij zetten zich in om iedereen te redden (1:13)
7. zij bidden God om vergeving omdat ze Jona in het water moeten werpen (1:14)
8. zij bidden nogmaals tot God, offeren en leggen geloftes af (1:16)

B. De Ninevieten:

1. zij geloven in God na de prediking (3:5)
2. zij roepen een vasten uit (3:5)
3. zij bedrijven rouw (3:5)
4. de koning bedrijft rouw (3:6)
5. hij geeft bevel tot a. vasten b. rouw c. bidden tot God d. bekering e. het niet meer bedrijven van kwaad (1:7-9)

Al met al vormt dit verhaal een indringende aanklacht tegen de profeet. Er wordt hem een spiegel voorgehouden. Hij kan niet trots zijn op wat hij daar ziet. De lezer begrijpt natuurlijk dat allen die zijn mening delen in dezelfde spiegel mogen kijken. Het verhaal keert zich tegen de hardvochtigheid, de starheid en de betweterij van hen die geloven dat God zich alleen om Israël bekommert. Het predikt volmondig dat de God van Israël tevens de God van de volkeren is, zelfs als het vijanden zijn. God wordt getekend als een vergevende en zich berouwende God. *Omkeren en berouw hebben* zijn sleutelwoorden.

- 1:2,3 *Tarsis*: waarschijnlijk Tartessus in Spanje. Dit is het verste land dat men in Israël kent.
- 1:3,10 *Weg van het aangezicht van de Heer* (3x): zo ver mogelijk uit de buurt van God
- 1:2 *de grote stad*; 1:10;3:2,3;4:10 *grote vrees*; 2:1 *grote vis*; deze bijvoeglijke naamwoorden geven aan dat de vrees, de vis en het inwonersaantal niet te onderschatten zijn. Het gaat om zeer belangrijke dingen in het verhaal. Niet iets om naast je neer te leggen.
- 1:17 *de grote vis*: het verhaal benoemt de vis niet nader.
- 1:17 *drie dagen en drie nachten*: tijdsaanduiding die aangeeft dat iets belangrijks gaart gebeuren. Meestal wordt dan de uitdrukking "de derde dag" gebruikt.
- 3:4 *veertig dagen*: gebruikelijke tijdsaanduiding voor beproeving en/of verzoeking.

- 4:5,6,7 Wonderboom: geen nadere omschrijving. De schrijver doet een appèl op uw verbeeldingskracht.
 4:10,11 120.000 mensen: rond getal dat inwonersaantal aangeeft, maar misschien ook symbolisch op te vatten met de bedoeling aan te geven dat ook de niet-Israëlieten met Israël en haar God te maken hebben.

DOEL

God vraagt gehoorzaamheid en Hij redt

BEHANDELING

a. Inleiding

vertelling

"Jona!" God roept Jona om naar een grote stad te gaan. Zeg aan de mensen, dat ze niet naar mij luisteren. Jona heeft geen zin. Snel loopt hij naar een boot in de haven. Hij betaalt geld om mee te varen. Het schip vaart weg van de stad.

Materiaal: viltfiguren van de zee, strand, schip, Jona, zeelieden, huizen van de haven. Eén of twee kartonnen dozen, van boven open langs de lange zijde. Stoeltje ernaast om in te stappen.

Groepsvorm: de peuters zitten in de kring

Werkvorm: de leidster vertelt en laat de peuters onder het vertellen in de "boot" stappen. De viltfiguren heeft ze al opgeplakt.

Liedje: Zing 5, vers 1 en 3; "Jona"

b. Hoofdgedeelte

Vertelling 1

Het schip vaart over de zee (ffffff.....ffffff....) Wat is dat? Het waait. Steeds harder waait de wind. Oei, het stormt! De boot gaat heen en weer. Oh, er komt water in de boot. Pas op! Hoe komt dat toch?

Jona zegt: "Ik heb niet naar God geluisterd, ik moet naar de grote stad gaan. Gooi mij maar in de zee." De storm houdt op. Het waait niet meer. Een grote vis komt aanzwemmen en slikt Jona in.

Materiaal: bijpassende viltfiguren, zie bijlage 8.1; 8.2; 8.3.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters luisteren

Vertelling 2

God heeft een grote vis gestuurd om Jona in te slikken. Hier is een goudvis. Die kan maar een kruimeltje eten. De vis, die Jona inslikte was zo groot als de kamer, misschien wel twee kamers. Oh! Wat een grote vis, zo'n grote vis.

Materiaal: een goudvis, een viskommetje, viltfiguren met Jona, de vis, water, visvoer.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster laat de goudvis zien en geeft hem een kruimeltje eten. Ze plakt Jona en de vis (niet de goudvis!!!) op het bord. Ze spreidt haar handen zo ver als ze kan om aan te geven dat de vis erg groot was.

Liedje: Zing 5, vers 7 "Jona"

Vertelling 3

Daar zit Jona dan! Drie nachten en drie dagen zit hij in de buik van de vis. Jona praat met de Here God. Hij vraagt God om hem te helpen. God hoort Jona. Hij laat de vis naar het strand zwemmen. Daar spuugt de vis Jona uit. Dan gaat Jona wel naar de grote stad om de mensen te vertellen dat ze naar God moeten luisteren. Gelukkig, ze zijn gehoorzaam en iedereen is blij.

Materiaal: een vis met een klep in de buik, zodat de peuters Jona kunnen zien zitten bidden. (zie bijlage 8.1; 8.2; 8.3) stad met Jona en mensen in vilt.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster toont hoe Jona in de buik zit. Dan doen de peuters en de leidster hun ogen dicht om te "zien" hoe donker het in de buik is. Daarna proberen ze met hun ogen dicht te voelen.

c. Toepassing

Ben je ook wel eens bang in het donker? Jona is bang in de donkere buik. Wat doet Jona? Hij spreekt met God en God hoort Jona. Als jij bang bent in het donker, bid je dan ook tot God? Hij hoort ook jou.

Groepsvorm: de peuters zitten en de klas

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters luisteren

Liedje: Zing 5, "Jona" vers 1, 3 en 7

Vingerspel:

Meneer vis (Zie voor de vingeroefeningen 1a, 2a, 3a, enz.)

1. Meneer Vis zwemt in een kom.
2. Soms slaapt hij en staat stil.
3. Zijn vinnen en staart bewegen als hij verder wil.
4. Hij zwemt en draait zich steeds weer om.
5. Alle vissen groot en klein.
6. Maakte God voor jou en mij.
7. Ik zie Meneer Vis zo vrolijk en blij.
8. En weet hoe goed God voor ons zal zijn.

1a. Schuif de stoffen vishandschoen over de kinderhandjes en laat zien hoe de kinderen zwembewegingen kunnen maken.

- 2a. Houd de handen stil.
 3a. Beweeg de duimen alleen, daarna de hele hand weer.
 4a. Maak een zigzag beweging met de handen.
 5a. De kinderen maken nog altijd zwembewegingen.
 6a. Eén hand uit de vis trekken en een ander aanwijzen daarna
 jezelf.
 7a. De andere hand zwemt verder.
 8a. De kinderen wijzen naar boven.

Materiaal: zie bijlage 8.4

d. Leertekst:

"Jona" en de grote vis"
 Jona 2:16 (zie bijlage k.8.1)

VII. SLUITING

Gebed: leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring rond

Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.8.2)

9. Geef ons groente en water

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Vergeet niet op te ruimen voor de opening begint. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventueel boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Vertelling 1

Hier binnen is het warm. Kijk daar staat de kerk. Hij heeft een witte muts. Er ligt sneeuw op de kerk. Jullie mogen het kindje erbij zetten, dat naar de kerk toe loopt. Neem het poppetje maar dat op je stoel zit. Kijk eens hoeveel kinderen er naar de kerk gaan. Zoveel zijn er hier ook.

Materiaal: de kerk van hout of van karton (zie bijlage 9.1) of een kerk van een schoenendoos met een melkkarton eraan geplakt en versierd. Poppetjes die dik zijn aangekleed.

Groepsvorm: de peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt en wijst de poppetjes aan die de peuters op hun stoeltje vinden. Ze helpt deze bij of in de kerk te zetten.

Liedje: SL.I 9 Blij ben ik in de sabbatschool, met belletjes
SL.I 11 Wij gaan op weg

Vertelling 2

Als wij straks naar huis gaan, trekken we onze warme jassen aan. Anders worden we ziek. Het is niet fijn om ziek te worden. Dan moet je in bed liggen en kun je niet buiten spelen. God zorgt ervoor dat papa en mama kleren kunnen kopen. Daar zijn wij blij om. Zo worden we dan niet ziek.

Materiaal: een poppetje in de kerk, een popje in bed, een vader, een moeder en een aangekleed kind, een thermometer.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster kleedt de vader, de moeder en het kind dik aan. De pop in bed krijgt een thermometer.

Liedje: SL.I 19 Kleintjes zoals wij
SL.I 24 Heb je soms verdriet of pijn

Gebedsvoorbereiding

Vertelling 3

Kijk naar deze dieren. We gaan God vragen of Hij goed voor ze wil zorgen als het erg koud is. Wij kunnen helpen door eten te strooien.

Materiaal: maak handschoenen voor de peuters van dubbel geknipte patronen in stof (zie bijlagen 9.2a,2b,2c) of maak vingerpoppes met dieren en een gebogen pijpenrager om de vinger. De dierenplaatjes kunnen geplastificeerd worden om langer goed te blijven.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt en deelt uit. Ze dankt met iedere peuter voor het dier en vraagt om bescherming tegen de kou.

Gebed: SL.I 79 God houdt van mij dag aan dag

III. ELDERS IN DE WERELD

Vertelling 1

Wie gaat er allemaal naar de peuterspeelzaal? Het is gezellig om met zoveel kinderen samen te zijn. Een school is fijn. Het is leuk om naar school te gaan. Als je dokter wilt worden moet je heel lang naar school. Als je zuster wilt worden, ga je ook naar school. Een timmerman gaat naar een andere school. Voor al die scholen is geld nodig. Wij gaan geld geven voor scholen in verre landen.

Materiaal: een school van hout of karton met een dak, dat eraf genomen kan worden zodat er spulletjes ingezet kunnen worden. De deuren aan de voorkant kunnen open en dicht zodat de peuters naar binnen kunnen kijken. Men kan een schoenen-doos als kijkdoos gebruiken. Poppetjes en meubels voor in de school.

Groepsvorm: peuters liggen op hun buik of staan of zitten voor de tafel bij de school.

Werkvorm: de leidster vertelt en demonstreert de school, peuters kijken.

Liedje: SL.I 21 God ziet mij als ik werk

Vertelling 2

Daar komt de zendingsboot. Hij brengt stenen en stoelen en

tafels voor de school. We gaan de meubels erin zetten. Hier zijn de kinderen die graag naar school gaan. Zij mogen ook naar binnen.

Materiaal: zendingsboot met meubeltjes, poppetjes.

Groepsvorm: peuters liggen, zitten of staan bij de school.

Werkvorm: peuters laden de boot uit en richten de school in, samen met de leidster. Samen zingen ze en doen de collecte in de boot.

Liedje: SL.I 29 Een boot gaat varen

Gebed: voor de zending

IV. VERJAARDAG

Vertelling

Dit is een verjaardagskaars. Aan die kaars kun je zien hoe oud onze jarige is. Hoe langer de kaars, hoe ouder. Jan is vier jaar. Nu zetten we vier stukken onder de kaars. Jan is heel groot.

Materiaal: een kaars van hout of karton. Maak onder de kaars vier gelijke stukken met de cijfers 1 t/m 4 in verschillende kleuren.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring. De jarige zit in het midden.

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren en zingen.

Liedjes: Lang zal hij/zij leven.

V. THEMA

DE BIJBEL VERTELT VAN JEZUS

Doel: De Bijbel vertelt ons wat Jezus voor ons betekent.

Vertelling 1

In de Bijbel staan verhalen over Jezus, toen Hij klein en groot was. Uit die verhalen kunnen wij leren wat we moeten doen. Jezus gaat b.v. op bezoek bij zieke mensen en dieren.

Materiaal: viltfiguren van Jezus bij een zieke, bijbels van viltmateriaal.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt, de peuters plakken de figuren op en kijken in de bijbels met de leidster.

Vertelling 2

Wij kunnen ook bij een ziek vriendje op bezoek gaan. We kunnen bidden of de zieke weer beter mag worden.

Materiaal: een pop als ziek kind, thermometer, pleister, cadeautje, bloemen.

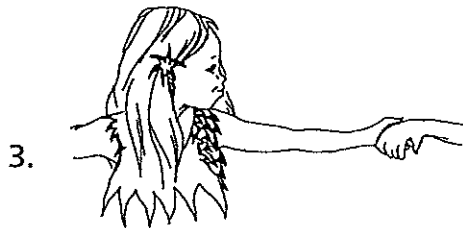
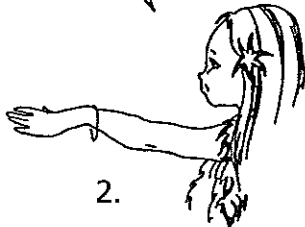
Groepsvorm: peuters lopen door de klas.

Werkvorm: de peuters mogen ziekenbezoek spelen.

Liedje: Zing 28 1e couplet Jezus houdt van alle kinderen.

Materiaal: muziekinstrumentjes

Vingerspel:

1. Op de wereld zijn grote mensen

2. Maar ook veel kind'ren zoals wij

3. Als wij samen met hen spelen. Dan is de Heer heel erg blij.

VI. BIJBELVERHAAL

GEEF ONS GROENTEN EN WATER

TOELICHTING

Het eerste hoofdstuk van het boek Daniël vormt de inleiding van het verhaal over de Judeese balling Daniël. Het grootste deel van zijn leven heeft hij in Babylon doorgebracht. Tijdens zijn jeugd is hij samen met een aantal andere jonge mensen uit Jeruzalem meegevoerd door de toenmalige oppermachtige Nebucadnessar, koning van de Babyloniërs.

Daniël zal naar alle waarschijnlijkheid op hoge leeftijd in Babel zijn gestorven. Het verhaal vermeldt dat Nebucadnessar Jeruzalem inneemt (v.1 en 2). De schrijver geeft daarbij aan, dat het *God zelf* was die de koning van Babel de overwinning schonk. Voor hem is het duidelijk, dat de God van Israël de geschiedenis leidt. Hij beschikt over de zegen en de vloek van zijn volk, zoals men dat in Deut. 28 kan lezen.

Nebucadnessar '*belegerde*' Jeruzalem. Dit werkwoord '*belegeren*' is in het Hebreeuws hetzelfde als '*in het nauw brengen*' dat in Deut. 28:45-57,64 terug te vinden is.

Wat hier plaatsvindt is een triest gebeuren en de gegevens in de tekst vertellen ons dat dit in 605 v. Chr. moet zijn gebeurd. Het maakt niet alleen dat het volk Juda een diepe vernedering ondergaat, maar door deze nederlaag ondergaat ook God zelf een vernedering. In de ogen van de overwinnaars zal het duidelijk zijn geweest dat hun goden sterker waren dan de God van de Judeërs!

Toen de ballingen in Babylon aankwamen, werden ze meteen naar het hof gebracht om er een opleiding te ontvangen met als doel dienst te doen in het paleis van de koning (1:3). De eisen waaraan de jongelui moesten voldoen, worden duidelijk vermeld (1:3,4).

Er werd dus een elite gevormd na zorgvuldige selectie. Nebukadnessar wilde van hen zowat Babyloniërs maken, zodat hij op hun trouw kon rekenen. Zij moesten de taal en de literatuur van de Chaldeeën leren kennen.

Er is ons weinig bekend over de jongeman Daniël. Er wordt niets over zijn ouders of over zijn afkomst gezegd. Ook wordt zijn leeftijd niet vermeld, noch uit welke stad hij afkomstig is.

Als gevangene kon hij zich niet verzetten tegen de opleiding, maar één aspect echter was zeer hinderlijk voor hem: het voedsel en het drinken vond hij niet acceptabel omdat hij zich niet wilde verontreinigen (v.8). Hij kon niet het vlees van konings tafel eten, omdat het (1) of aan de afgoden gewijd was, of (2) bloed bevatte, of (3) gestikt was of (4) van een onrein dier was (Leviticus 11; Deut. 12:23,25; Ex. 43:15).

Daniël probeert er onderuit te komen door het op een akkoordje te gooien met de overste der hovelingen. Deze weigert omdat hij bang is voor zijn eigen leven. Dan benadert hij de kamerdienaar die wel op zijn voorstel ingaat. Daniël wil samen met zijn vrienden gedurende 10 dagen slechts groenten (letterlijk: granen en peulvruchten) en water gebruiken. Die korte tijd was reeds voldoende om een verschil te merken tussen dit viertal en de overige ballingen, zodat ze hetzelfde menu gedurende hun hele opleiding mogen voortzetten. Daniël en zijn vrienden tonen zich op deze wijze *wetgetrouw* t.a.v. hun God. Daar bleef het succes niet bij. God zegende hen in hun studie, kennis, wijsheid en inzicht, zodat ze na verloop van drie jaar niet alleen knapper waren in vergelijking met de andere studenten, maar eveneens hun leraren en alle andere geleerden en bezweerders van het hof overtroffen. Dit moet zó overtuigend zijn geweest dat de schrijver van het boek de uitdrukking 'tienmaal voortreffelijker in zijn ganse rijk' (v.20) gebruikte.

Twijfel bleek dus niet mogelijk! Het succes was te danken aan hun trouw aan de wet en Gods zegen.

Belangrijk is de aandacht te vestigen op de betekenis van de namen van Daniël en zijn vrienden.

Daniël = God spreekt recht
 Hananja = De Here is genadig
 Misaël = De Here is redding
 Azarja = De Here helpt

Deze betekenis geeft te denken! Vooral wanneer we de trieste woorden van het begin van het verhaal herlezen. Deze waren gericht op de vloek, de straf die het volk moest ondergaan door in ballingschap te gaan. Maar uit de namen en het verhaal over de opleiding blijkt, dat God zijn volk niet in de steek wilde laten. In het bijzonder niet, wanneer dit zijn geboden weer zou gaan houden. Wie weet, misschien zou God opnieuw bereid zijn, zijn volk te verlossen?

Die eerste hoofdstuk van het boek Daniël eindigt met de woorden "Daniël bleef daar tot het eerste jaar van koning Kores," (1:21) Dit jaar van Kores, de koning van de Meden en de Perzen, wordt gedateerd in het jaar 538 v. Chr. Toen liet Kores (ook Cyrus genaamd) het Judeese volk weer naar Jeruzalem keren. Het vertrek van de ballingen vond twee jaar later plaats in 536.

Precies 70 jaar na de aankomst van Daniël en zijn vrienden te

Babel! Zo triest het eerste hoofdstuk van Daniël begint, zo totaal tegenovergesteld eindigt het. Het begint met de *vloek*, maar het eindigt met de *zegen*. Daar tussenin staat het verhaal van *wetsgetrouwe Judeeërs*, die namen van *verlossing* dragen.

DOEL

gehoorzaamheid is goed

BEHANDELING

a. Inleiding

Vertelling

Daniël en zijn drie vrienden zijn in het paleis van een vreemde koning. De koning wil dat zij voor hem gaan werken. Ook andere jongens gaan voor hem werken. Daarom moeten Daniël en zijn vrienden hetzelfde eten als de koning. De koning denkt: "Zo worden ze net zo knap en groot als ik."

Materiaal: viltmateriaal, paleis, koning met troon, Daniël en de drie vrienden aan tafel.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt, de peuters luisteren

b. Hoofdgedeelte

Vertelling 1

Daniël en zijn vrienden zitten fijn aan tafel. Daar komt de knecht met dampende schalen. Há, wat ruikt dat lekker. Hij zet de schalen op tafel en de deksels gaan er af. "Wat is dat? In de schaal zit heel vreemd eten."

Dat kunnen Daniël en zijn vrienden toch niet opeten! God heeft hen geleerd wat ze moeten eten. Deze koning laat eten brengen dat God niet goed vindt.

Materiaal: viltmateriaal, de knecht met schalen, een echte schaal of pan met plaatjes van onrein voedsel.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster plakt het vilt op en laat de pan zien. Ze tilt heel voorzichtig het deksel eraf.

Liedje: Zing 6, Stap voor stap.

Vertelling 2

Daniël vraagt aan de knecht: "Geef ons groenten en water?" De knecht vindt het goed. Zo eten Daniël en de vrienden tien dagen groenten en drinken ze water. Dat is erg gezond. Ze danken God voor het eten. Dan zijn ze de knapste en de mooiste jongens die bij de koning komen.

Materiaal: schaal of pan met groenten erin, wortel, tomaat, stukjes sla, enz. en een glaasje water. Zie bijlagen 9.3 en 9.4.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: nu toont de leidster weer een schaal. De peuters mogen een stukje groente proeven, bijvoorbeeld een stukje tomaat.

c. Toepassing
Vertelling

Ook wij moeten goed opletten wat we eten, dat worden we gezond en sterk. We moeten veel fruit en veel groenten eten. God heeft ze voor ons gemaakt en dat is goed voor ons.

Liedje: Sabbath Songs 71, zing i.p.v. een appel:
"Ik eet zo graag wat groente."
"Ik drink zo graag wat water."

Materiaal: zie bijlage 9.4. Bevestigen op pijpenragers en plastificeren.

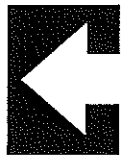
Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt, deelt stukjes fruit uit en plaatjes.

d. Leertekst:

"Geef ons groenten en water:"
Daniël 1:12 (zie bijlage k.9.1)

VII. SLUITING

Gebed: leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring rond

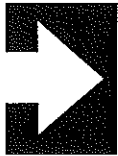
Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.9.2)

10. Jozef en Maria gaan op reis

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Vergeet niet op te ruimen voor de opening begint. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventueel boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Vertelling 1

Hier binnen is het warm. Kijk daar staat de kerk. Hij heeft een witte muts. Er ligt sneeuw op de kerk. Jullie mogen het kindje erbij zetten, dat naar de kerk toe loopt. Neem het poppetje maar dat op je stoel zit. Kijk eens hoeveel kinderen er naar de kerk gaan. Zoveel zijn er hier ook.

Materiaal: de kerk van hout of van karton (zie bijlage 9.1) of een kerk van een schoenendoos met een melkkarton eraan geplakt en versierd. Poppetjes die dik zijn aangekleed.

Groepsvorm: de peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt en wijst de poppetjes aan die de peuters op hun stoeltje vinden. Ze helpt deze bij of in de kerk te zetten.

Liedje: SL.I 9 Blij ben ik in de sabbatschool, met belletjes
SL.I 11 Wij gaan op weg

Vertelling 2

Als wij straks naar huis gaan, trekken we onze warme jassen aan. Anders worden we ziek. Het is niet fijn om ziek te worden. Dan moet je in bed liggen en kun je niet buiten spelen. God zorgt ervoor dat papa en mama kleren kunnen kopen. Daar zijn wij blij om. Zo worden we dan niet ziek.

Materiaal: een poppetje in de kerk, een popje in bed, een vader, een moeder en een aangekleed kind, een thermometer.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster kleedt de vader, de moeder en het kind dik aan. De pop in bed krijgt een thermometer.

Liedje: SL.I 19 Kleintjes zoals wij
SL.I 24 Heb je soms verdriet of pijn

Gebedsvoorbereiding

Vertelling 3

Kijk naar deze dieren. We gaan God vragen of Hij goed voor ze wil zorgen als het erg koud is. Wij kunnen helpen door eten te strooien.

Materiaal: maak handschoenen voor de peuters van dubbel geknipte patronen in stof (zie bijlagen 9.2a,2b,2c) of maak vingerpopjes met dieren en een gebogen pijpenrager om de vinger. De dierenplaatjes kunnen geplastificeerd worden om langer goed te blijven.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt en deelt uit. Ze dankt met iedere peuter voor het dier en vraagt om bescherming tegen de kou.

Gebed: SL.I 79 God houdt van mij dag aan dag

III. ELDERS IN DE WERELD

Vertelling 1

Wie gaat er allemaal naar de peuterspeelzaal? Het is gezellig om met zoveel kinderen samen te zijn. Een school is fijn. Het is leuk om naar school te gaan. Als je dokter wilt worden moet je heel lang naar school. Als je zuster wilt worden, ga je ook naar school. Een timmerman gaat naar een andere school. Voor al die scholen is geld nodig. Wij gaan geld geven voor scholen in verre landen.

Materiaal: een school van hout of karton met een dak, dat eraf genomen kan worden zodat er spulletjes ingezet kunnen worden. De deuren aan de voorkant kunnen open en dicht zodat de peuters naar binnen kunnen kijken. Men kan een schoendoos als kijkdoos gebruiken. Poppetjes en meubels voor in de school.

Groepsvorm: peuters liggen op hun buik of staan of zitten voor de tafel bij de school.

Werkvorm: de leidster vertelt en demonstreert de school, peuters kijken.

Liedje: SL.I 21 God ziet mij als ik werk

Vertelling 2

Daar komt de zendingsboot. Hij brengt stenen en stoelen en tafels voor de school. We gaan de meubels erin zetten. Hier zijn

de kinderen die graag naar school gaan. Zij mogen ook naar binnen.

Materiaal: zendingsboot met meubeltjes, poppetjes.

Groepsvorm: peuters liggen, zitten of staan bij de school.

Werkvorm: peuters laden de boot uit en richten de school in, samen met de leidster. Samen zingen ze en doen de collecte in de boot.

Liedje: SLI 29 Een boot gaat varen

Gebed: voor de zending

IV. VERJAARDAG

Vertelling

Dit is een verjaardagskaars. Aan die kaars kun je zien hoe oud onze jarige is. Hoe langer de kaars, hoe ouder. Jan is vier jaar. Nu zetten we vier stukken onder de kaars. Jan is heel groot.

Materiaal: een kaars van hout of karton. Maak onder de kaars vier gelijke stukken met de cijfers 1 t/m 4 in verschillende kleuren.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring. De jarige zit in het midden.

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren en zingen.

Liedjes: Lang zal hij/zij leven.

V. THEMA

DE BIJBEL VERTELT VAN JEZUS

Doel: De Bijbel vertelt ons wat Jezus voor ons betekent.

Vertelling 1

In de Bijbel staan verhalen over Jezus, toen Hij klein en groot was. Uit die verhalen kunnen wij leren wat we moeten doen. Jezus gaat b.v. op bezoek bij zieke mensen en dieren.

Materiaal: viltfiguren van Jezus bij een zieke, Bijbels van viltmateriaal.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt, de peuters plakken de figuren op en kijken in de Bijbels met de leidster.

Vertelling 2

Wij kunnen ook bij een ziek vriendje op bezoek gaan. We kunnen bidden of de zieke weer beter mag worden.

Materiaal: een pop als ziek kind, thermometer, pleister, cadeautje, bloemen.

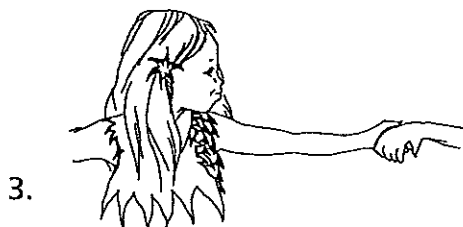
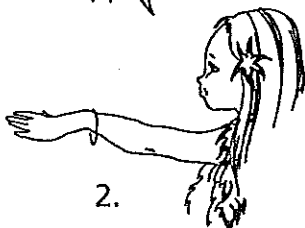
Groepsvorm: peuters lopen door de klas.

Werkvorm: de peuters mogen ziekenbezoek spelen.

Liedje: Zing 28 1e couplet Jezus houdt van allé kinderen.

Materiaal: muziekinstrumentjes

Vingerspel:

1. Op de wereld zijn grote mensen

2. Maar ook veel kind'ren zoals wij

3. Als wij samen met hen spelen. Dan is de Heer heel erg blij.

VI. BIJBELVERHAAL

JOZEF EN MARIA GAAN OP REIS

TEKST

Lucas 1:26-56

TOELICHTING

Lucas 1:26-38, 39-56

In de verzen 26-38 gaat het vooral om het volgende:

1. Het waar worden van wat God belooft. Zie het motief van het 'woord'.
2. Het kind is de beloofde Messias figuur die voorafgebeeld werd door David. Jezus Messias is eeuwig.
3. Het kind wordt geboren op een bijzondere manier (volgens de belofte van Jes. 7:14?).
4. Namen en aanduidingen van het kind – Jezus/zoon des allerhoogsten/het heilige/zoon van God – wijzen op iets heel bijzonders dat door Gods Geest wordt teweeggebracht.

Verklaring vers 26-38

27: een maagd – Het Griekse woord 'parthenos' betekent een jong ongetrouwd meisje (vrouw) en brengt de suggestie van maagdelijkheid met zich mee. De rest van het verhaal versterkt dit (vs. 34).

ondertrouwd – Ondertrouw kon al plaatsvinden vanaf het 12e jaar van het meisje. Ofschoon het even bindend was als een huwelijk, was het niet gewoon dat er gedurende de ondertrouw gemeenschap plaats vond.

28: wees gegroet - een normale aanspreekvorm

begenadigde – de vertaling ‘vol van genade’ (R.K.) geeft de onjuiste suggestie van een genadebegrip dat vreemd is aan het Bijbels denken. In de roomse visie is genade een materie die ingegoten kan worden en waarvan degenen die er vol van zijn dit weer aan anderen kunnen uitdelen, vandaar het bidden tot Maria om genade. Er is in dit vers geen aanwezigheid van bijzondere waarde in Maria zelf. Maria is begenadigd geworden ofwel bijzondere gunst van Godswegé is op haar gevallen. Het verband maakt duidelijk dat die gunst het dragen en opvoeden van de messias is.

De Here is met u – een bijbelse groet.

De opeenstapeling van twee normale groetvormen en een bijzondere aanduiding brachten Maria aan het denken.

29: *ontroerde bij dat woord* – dat woord is ‘begunstigde’.

Overlegde de betekenis van groet – zie boven.

Duidelijk is dat hier wel iets bijzonders aan de hand is maar weer niet zo bijzonder zoals de roomse visie het ziet.

De bewoording doet de lezer teruggrijpen naar Gen. 16:11 en Jes. 7:14.

31: *Jezus* – Het Griekse woord Jèssous is afgeleid van het hebreeuwse jehosua of jeshua, een gewone joodse naam, die betekent: ‘De Here redt’.

32: *Zoon des Allerhoogsten* – de titel is meer dan een naam, het wijst op de ware karakteristiek van de persoon. Deze titel is gelijk aan het meer gebruikelijke zoon van God (vgl. Gen. 14:18). Het verhaal toont dat deze titel passend is voor een messias. Het zoonschap vormt een contrast met Johannes de Doper die ‘profeet van de allerhoogste’ heet. In 2 Sam. 7:14 is de vader – zoon relatie een uitdrukking van Goddelijke zorg voor David en Davids gehoorzaamheid aan God. Het O.T. zoonschapsidee van de koning en God, ondervindt hier een uitbreiding. Niet langer gaat het om een eeuwig koningschap (lijn van geslachten 1 Kon. 8:25) maar om een eeuwig persoon zelf (vgl. Jes.9:7).

34: *daar ik geen omgang heb* – De nadruk van de structuur valt naast de beschrijving van de bijzondere positie, ook op de bijzondere totstandkoming van de geboorte. Maria’s uitspraak betekent niet een intentie van altijdduerend maagd-zijn. Het is ondenkbaar dat een joods meisje in ondertrouw zo iets zou zeggen.

35: *over u komen* – dit is de gebruikelijke beschrijving van de invloed van de Geest (vgl. Hand. 1:8) het heeft niet de betekenis van seksuele gemeenschap.

overschaduwen – bedekken of overschaduwen duidt op bescherming en Gods aanwezigheid (Hand. 5:15, mk 9:7, Ex. 40:35).

het heilige – hier niet zo zeer als bijv. Simson ‘toegewijd’ aan God (Richt. 13:7) maar in de zin van ‘Goddelijk’ (vgl. Ps. 89:5,7).

Zoon Gods – hier niet in overdrachtelijke zin zoals wel eens van mensen wordt gezegd, maar in de volle betekenis van iemand die van God afkomt.

37: *geen woord* – deze zin is afgeleid van Gen.18:14 zodat de hoorder direct een basis voor geloof kreeg aangereikt.

38: *naar uw woord* – Maria accepteert als dienstmaagd (lett. sla-

vin) wat gezegd wordt. Deze zin valt buiten de structuur en krijgt daardoor meer aandacht. Het motief van het bijzondere van Gods woorden komt daardoor sterk naar voren.

In de verzen 39-56 gaat het vooral om het volgende:

1. (39-46) Maria als gelukkige die door God zomaar (genadig) is uitgekozen. Haar bijzondere positie hangt af van de bijzondere vrucht.
2. (46-56) Het bezingen van God als degene die toch zijn beloften waar maakt dat Hij kromme zaken recht zet, vernederden verhoogt en schuldigen vrijpleit.

Verklaring van vers 39-56

42: *gezegend* – zegenen (grieks: eulogeo) kan betekenen "Gods zegen afsmecken over iemand" of "God dank zeggen" "Gezegend onder de vrouwen" betekent "jij bent het meest te feliciteren onder de vrouwen".

Deze waardering is – zoals de structuur toont – onlosmakelijk – verbonden met de vrucht die zij draagt.

45: *zalig* – een synoniem van gezegd, gelukkig

46: *mijn ziel maakt groot* – betekent 'met mijn diepste wezen prijs ik de Here'.

48 ev: *omzien* – in een liedvorm bezingt Maria het feit dat nu het langverwachte ingrijpen van God begint. Dit ingrijpen werd gekoppeld aan oordeel en eindtijd. De vraag die vooral in de psalmen klinkt is die over het voortduren van het onrecht. Maria ziet met Jezus het begin van het einde komen. Zijzelf als eenvoudig meisje dat nu voor God zo belangrijk is, is een bewijs van het waarworden van de belofte van ingrijpen. Deze psalmachtige woorden mogen niet alleen maar vergeestelijkt worden. De komst van het koninkrijk heeft politieke en sociale consequenties.

DOEL

Jozef en Maria gaan naar Betlehem

BEHANDELING

a. Inleiding

Vertelling

Er is een jonge vrouw, Maria geheten. Zij woont niet in een grote stad of in een paleis, maar in een klein arm huisje. Zij woont in een klein dorpje, dat Nazaret heet.

God wil Maria iets vertellen en stuurt daarom een engel. De engel zegt tegen Maria: "Dag Maria, ik kom je iets heel fijns vertellen. Je zult een kindje krijgen, dat moet je Jezus noemen. Dat kindje zal de mensen blij en gelukkig maken. Maria is blij als ze dat hoort.

Materiaal: viltmateriaal, kamer, Maria, engel.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters luisteren

Liedje: Zing 77, De Heer kwam als een kindje.

b. Hoofddeelte

Vertelling

Maria gaat op reis naar haar nicht Elisabeth. Ze logeert bij haar. Elisabeth krijgt ook een kindje. Samen zijn ze blij. Maria gaat na een tijdje weer naar huis, naar Jozef toe. Jozef vindt Maria lief. Ze houden van elkaar en gaan trouwen. De mensen in het land moeten geteld worden. De keizer wil weten hoeveel mensen er in zijn land wonen. Jozef en Maria gaan op reis om geteld te worden. Het is een lange reis. Jozef en Maria reizen over de weg door de bergen. Soms moeten ze naar boven klimmen, dan gaat de weg weer naar beneden. Overal reizen mensen om geteld te worden.

Materiaal: bijpassende viltfiguren

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters luisteren

c. Toepassing

Wij gaan ook wel eens op reis. We gaan met de auto of de fiets naar opa en oma. Soms gaan we met de trein of met het vliegtuig. Kijk hier is een auto. Laat deze popjes maar met de auto rijden. Hier zijn een trein en een vliegtuig. Jullie mogen om de beurt met de popjes op reis gaan. De auto rijdt hard, de trein rijdt nog harder. Het vliegtuig vliegt heel erg hoog.

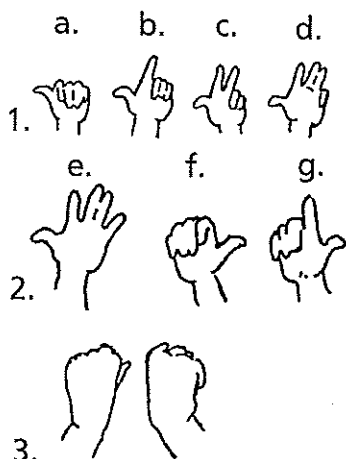
Jozef en Maria hebben geen auto, en geen trein of vliegtuig. Jozef en Maria moeten lopen. Misschien hebben ze een ezel om op te rijden. De ezel gaat niet hard. Jozef en Maria gaan langzaam. Ze lopen 2, 3 of 4 dagen. Als wij met de auto naar opa of oma gaan zijn we er in één dag.

Materiaal: poppetjes, auto, trein, vliegtuig. Bijlage 10.1;10.2.

Groepsvorm: peuters lopen door de klas

Werkvorm: de leidster vertelt en deelt materiaal uit, de peuters spelen "op reis gaan"

Vingerspel: de dagen van de week

- a. b. c. d.
- 1. Ik tel de dagen van de week
- e. f. g.
- 2. De Sabbat op het eind
Dat is de laatste
- 3. als de rest verdwijnt
Een is zondag (a)
maandag twee (b)
De dinsdag dat is drie (c)
woensdag, donderdag tellen mee (d,e)
vrijdag zes zoals ik zie, (f)
de Sabbat de zevende dag (g)

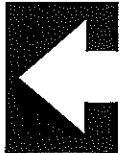
4. als ik naar de sabbatschool toe mag
De Sabbat houd ik in ere
5. die krijg ik van de Here.

d. Leertekst

"Jozef en Maria gaan op reis"
Lucas 2:4,5 (zie bijlage k.10.1)

VII. SLUITING

Gebed: leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring rond

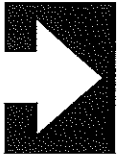
Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.10.2)

11. Het kindje ligt in de kribbe

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Vergeet niet op te ruimen voor de opening begint. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventueel boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Vertelling 1

Hier binnen is het warm. Kijk daar staat de kerk. Hij heeft een witte muts. Er ligt sneeuw op de kerk. Jullie mogen het kindje erbij zetten, dat naar de kerk toe loopt. Neem het poppetje maar dat op je stoel zit. Kijk eens hoeveel kinderen er naar de kerk gaan. Zoveel zijn er hier ook.

Materiaal: de kerk van hout of van karton (zie bijlage 9.1) of een kerk van een schoenendoos met een melkkarton eraan geplakt en versierd. Poppetjes die dik zijn aangekleed.

Groepsvorm: de peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt en wijst de poppetjes aan die de peuters op hun stoeltje vinden. Ze helpt deze bij of in de kerk te zetten.

Liedje: SL.I 9 Blij ben ik in de sabbatschool, met belletjes
SL.I 11 Wij gaan op weg

Vertelling 2

Als wij straks naar huis gaan, trekken we onze warme jassen aan. Anders worden we ziek. Het is niet fijn om ziek te worden. Dan moet je in bed liggen en kun je niet buiten spelen. God zorgt ervoor dat papa en mama kleren kunnen kopen. Daar zijn wij blij om. Zo worden we dan niet ziek.

Materiaal: een poppetje in de kerk, een popje in bed, een vader, een moeder en een aangekleed kind, een thermometer.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster kleedt de vader, de moeder en het kind dik aan. De pop in bed krijgt een thermometer.

Liedje: SL.I 19 Kleintjes zoals wij
SL.I 24 Heb je soms verdriet of pijn

Gebedsvoorbereiding

Vertelling 3

Kijk naar deze dieren. We gaan God vragen of Hij goed voor ze wil zorgen als het erg koud is. Wij kunnen helpen door eten te strooien.

Materiaal: maak handschoenen voor de peuters van dubbel geknipte patronen in stof (zie bijlagen 9.2a,2b,2c) of maak vingerpopjes met dieren en een gebogen pijpenrager om de vinger. De dierenplaatjes kunnen geplastificeerd worden om langer goed te blijven.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt en deelt uit. Ze dankt met iedere peuter voor het dier en vraagt om bescherming tegen de kou.

Gebed: SL.I 79 God houdt van mij dag aan dag

III. ELDERS IN DE WERELD

Vertelling 1

Wie gaat er allemaal naar de peuterspeelzaal? Het is gezellig om met zoveel kinderen samen te zijn. Een school is fijn. Het is leuk om naar school te gaan. Als je dokter wilt worden moet je heel lang naar school. Als je zuster wilt worden, ga je ook naar school. Een timmerman gaat naar een andere school. Voor al die scholen is geld nodig. Wij gaan geld geven voor scholen in verre landen.

Materiaal: een school van hout of karton met een dak, dat eraf genomen kan worden zodat er spulletjes ingezet kunnen worden. De deuren aan de voorkant kunnen open en dicht zodat de peuters naar binnen kunnen kijken. Men kan een schoendoos als kijkdoos gebruiken. Poppetjes en meubels voor in de school.

Groepsvorm: peuters liggen op hun buik of staan of zitten voor de tafel bij de school.

Werkvorm: de leidster vertelt en demonstreert de school, peuters kijken.

Liedje: SL.I 21 God ziet mij als ik werk

Vertelling 2

Daar komt de zendingsboot. Hij brengt stenen en stoelen en tafels voor de school. We gaan de meubels erin zetten. Hier zijn

de kinderen die graag naar school gaan. Zij mogen ook naar binnen.

Materiaal: zendingsboot met meubeltjes, poppetjes.

Groepsvorm: peuters liggen, zitten of staan bij de school.

Werkvorm: peuters laden de boot uit en richten de school in, samen met de leidster. Samen zingen ze en doen de collecte in de boot.

Liedje: SL.I 29 Een boot gaat varen

Gebod: voor de zending

IV. VERJAARDAG

Vertelling

Dit is een verjaardagskaars. Aan die kaars kun je zien hoe oud onze jarige is. Hoe langer de kaars, hoe ouder. Jan is vier jaar. Nu zetten we vier stukken onder de kaars. Jan is heel groot.

Materiaal: een kaars van hout of karton. Maak onder de kaars vier gelijke stukken met de cijfers 1 t/m 4 in verschillende kleuren.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring. De jarige zit in het midden.

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren en zingen.

Liedjes: Lang zal hij/zij leven.

V. THEMA

DE BIJBEL VERTELT VAN JEZUS

Doel: De Bijbel vertelt ons wat Jezus voor ons betekent.

Vertelling 1

In de Bijbel staan verhalen over Jezus, toen Hij klein en groot was. Uit die verhalen kunnen wij leren wat we moeten doen. Jezus gaat b.v. op bezoek bij zieke mensen en dieren.

Materiaal: viltfiguren van Jezus bij een zieke, Bijbels van viltmateriaal.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt, de peuters plakken de figuren op en kijken in de Bijbels met de leidster.

Vertelling 2

Wij kunnen ook bij een ziek vriendje op bezoek gaan. We kunnen bidden of de zieke weer beter mag worden.

Materiaal: een pop als ziek kind, thermometer, pleister, cadeautje, bloemen.

Groepsvorm: peuters lopen door de klas.

Werkvorm: de peuters mogen ziekenbezoek spelen.

Liedje: Zing 28 1e couplet Jezus houdt van alle kinderen.

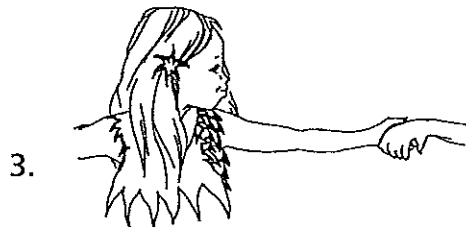
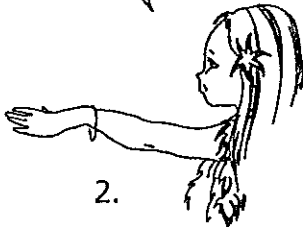
Materiaal: muziekinstrumentjes

Vingerspel:

1. Op de wereld zijn grote mensen

2. Maar ook veel kind'ren zoals wij

3. Als wij samen met hen spelen. Dan is de Heer heel erg blij.

VI. BIJBELVERHAAL

HET KIND LIGT IN DE KRIBBE

TEKST

Lucas 2:1-7

TOELICHTING

De belangrijkste punten die in deze passage naar voren komen zijn:

1. De geboorte van Jezus wordt in het kader van de wereldgeschiedenis geplaatst door de aanwijzing van de kosmische betekenis van de geboorte en het loopt vooruit op het universalisme (er-zijn-voor-de-hele-wereld) van 2:32.
2. De geboorte van Jezus vindt plaats in armoedige omstandigheden. De kribbe en de herders wijzen hierop. Steeds weer zal blijken dat Jezus weinig weerklank vindt bij de machtigen. Daarentegen blijkt de "gewone man" (de nederigen) graag naar hem te luisteren. Het tijdstip van de geboorte is nog steeds omstrede, ondanks de verwijzing naar de regeringsjaren van Augustus.

Verklaring

Vers 1

Augustus – Een titel die hier als eigenaam geldt. De Romeinse senaat gaf deze naam (de heerlijke, de doorluchtige) aan de eerste Romeinse alleenheerser Octavianus in het jaar 27 voor Christus. Hij regeerde van 31 v. Chr. – 14 na Chr. Aan de Romeinse wereld gaf hij – zij het met strenge hand – rust en vrede (pax Romana).

Vers 2

Bevel – Een decreet om een lijst te kunnen aanleggen zodat de belastingen geregeld konden worden.

Gehele rijk – letterlijk in de 'oikumène', dat is de 'bewoonde wereld'. De Romeinen beschouwden hun rijk gemakshalve maar als de hele wereld. Daarbuiten leefden slechts barbaren.

Quirinius – Publius Sulpicius Quirinius werd consul in 12 v. Chr. Volgens Lucas 1:5 en Matt. 1-2 werd Jezus geboren tijdens de regering van Herodes de Grote. Maar Quirinius was gouverneur van de provincie Syrië (waaronder ook Israël hoorde) na hem. Het feit is dat een telling soms erg lang kon duren. In de provincie Galatië duurde een telling 10 jaar. Misschien heeft Herodes het ingesteld en is het later afgemaakt zodat het de telling van Quirinius heet. De geboorte zal in het jaar 4 of 3 voor Christus hebben plaats gevonden.

Vers 4

Betlehem – Letterlijk: 'huis van brood', een plaatsje in een vruchtbare streek (Efrata = vruchtbare) 8 km. Ten zuiden van Jeruzalem op 1000 meter boven de zeespiegel. In het O.T. is de stad van David meestal Jeruzalem. Hier wordt Betlehem zo genoemd om de verbinding met Micha 5:2 en de messiaanse voorloper David te leggen.

Vers 7

In doeken – stroken stof die als verband gewikkeld werden om de ledematen, ten einde die recht te houden.

Kribbe – zie vs. 12 (volgende les)

DOEL

de geboorte van Jezus

BEHANDELING**a. Inleiding***Vertelling*

Jozef en Maria zijn samen op reis. De mensen in het land moeten geteld worden. Daarom reizen Jozef en Maria naar Betlehem. Ze hebben geen auto of fiets, ze kunnen niet in de trein stappen, ze moeten lopen, heel lang lopen. Ze worden moe. Misschien hebben ze een ezeltje bij zich om op te rijden. Berg op, berg af.

Materiaal: bijpassende viltfiguren uit B.I.V.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters luisteren

b. Hoofddeelte*Vertelling*

Eindelijk komen Jozef en Maria in Betlehem aan. Wat zijn ze moe, maar de herberg is vol. Er zijn al veel mensen in de stad. Maria wil graag slapen. Ze vinden een plekje bij een kribbe op het stro. Daar krijgt Maria een kindje. Het is een jongen. Hij heet Jezus. Maria wikkelt Jezus in doeken en legt Hem in de kribbe. Er is geen bedje of wiegje voor Jezus. Jozef en Maria zijn blij met hun kleine jongen. Ze danken God.

- Materiaal:** raamwerk van doorzichtig gekleurd papier. 2x A4. Bevestig de figuren van Jozef en Maria met ezel (zie bijlagen 11.1 en 11.2) op het raam. Zet er een kaars achter.
- Groepsvorm:** de peuters zitten in een kring
- Werkvorm:** de leidster steekt onder het vertellen de kaars achter het bijbehorende raam aan.
- Liedje:** Zing 77, De Heer kwam als een kindje.

c. Toepassing

Vertelling

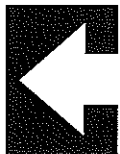
Als er thuis een baby geboren wordt, is iedereen erg blij. Dan zijn papa en mama erg blij, maar ook opa en oma en de broertjes en zusjes (als die er zijn). Het is altijd erg fijn als er een kindje geboren wordt. Later wordt het een grote meneer of mevrouw.

- Materiaal:** zie bijlage 11.3 en 11.4 geboortekaartjes, plaatjes van een baby, waarvan de achterkant van schuurpapier is om op het viltbord te bevestigen.
- Groepsvorm:** de peuters lopen door het lokaal
- Werkvorm:** de leidster vertelt, deelt de kaartjes uit, de peuters mogen ze opplakken.

d. Leertekst

"Het kind ligt in een kribbe".
Lucas 2:7 (zie bijlage k.11.1)

VII. SLUITING

- Gebod:** leidster dankt met peuters
- Liedje:** SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten
- Groepsvorm:** de peuters lopen in een kring rond
- Werkvorm:** leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.
- Afscheid:** De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.11.2)

12. Herders bij hun schaapjes

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Vergeet niet op te ruimen voor de opening begint. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventueel boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Vertelling 1

Hier binnen is het warm. Kijk daar staat de kerk. Hij heeft een witte muts. Er ligt sneeuw op de kerk. Jullie mogen het kindje erbij zetten, dat naar de kerk toe loopt. Neem het poppetje maar dat op je stoel zit. Kijk eens hoeveel kinderen er naar de kerk gaan. Zoveel zijn er hier ook.

Materiaal: de kerk van hout of van karton (zie bijlage 9.1) of een kerk van een schoenendoos met een melkkarton eraan geplakt en versierd. Poppetjes die dik zijn aangekleed.

Groepsvorm: de peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt en wijst de poppetjes aan die de peuters op hun stoeltje vinden. Ze helpt deze bij of in de kerk te zetten.

Liedje: SL.I 9 Blij ben ik in de sabbatschool, met belletjes
SL.I 11 Wij gaan op weg

Vertelling 2

Als wij straks naar huis gaan, trekken we onze warme jassen aan. Anders worden we ziek. Het is niet fijn om ziek te worden. Dan moet je in bed liggen en kun je niet buiten spelen. God zorgt ervoor dat papa en mama kleren kunnen kopen. Daar zijn wij blij om. Zo worden we dan niet ziek.

Materiaal: een poppetje in de kerk, een popje in bed, een vader, een moeder en een aangekleed kind, een thermometer.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster kleedt de vader, de moeder en het kind dik aan. De pop in bed krijgt een thermometer.

Liedje: SL.I 19 Kleintjes zoals wij
SL.I 24 Heb je soms verdriet of pijn

Gebedsvoorbereiding

Vertelling 3

Kijk naar deze dieren. We gaan God vragen of Hij goed voor ze wil zorgen als het erg koud is. Wij kunnen helpen door eten te strooien.

Materiaal: maak handschoenen voor de peuters van dubbel geknipte patronen in stof (zie bijlagen 9.2a,2b,2c) of maak vingerpoppes met dieren en een gebogen pijpenrager om de vinger. De dierenplaatjes kunnen geplastificeerd worden om langer goed te blijven.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt en deelt uit. Ze dankt met iedere peuter voor het dier en vraagt om bescherming tegen de kou.

Gebed: SL.I 79 God houdt van mij dag aan dag

III. ELDERS IN DE WERELD

Vertelling 1

Wie gaat er allemaal naar de peuterspeelzaal? Het is gezellig om met zoveel kinderen samen te zijn. Een school is fijn. Het is leuk om naar school te gaan. Als je dokter wilt worden moet je heel lang naar school. Als je zuster wilt worden, ga je ook naar school. Een timmerman gaat naar een andere school. Voor al die scholen is geld nodig. Wij gaan geld geven voor scholen in verre landen.

Materiaal: een school van hout of karton met een dak, dat eraf genomen kan worden zodat er spulletjes ingezet kunnen worden. De deuren aan de voorkant kunnen open en dicht zodat de peuters naar binnen kunnen kijken. Men kan een schoendoos als kijkdoos gebruiken. Poppetjes en meubels voor in de school.

Groepsvorm: peuters liggen op hun buik of staan of zitten voor de tafel bij de school.

Werkvorm: de leidster vertelt en demonstreert de school, peuters kijken.

Liedje: SL.I 21 God ziet mij als ik werk

Vertelling 2

Daar komt de zendingsboot. Hij brengt stenen en stoelen en

tafels voor de school. We gaan de meubels erin zetten. Hier zijn de kinderen die graag naar school gaan. Zij mogen ook naar binnen.

Materiaal: zendingsboot met meubeltjes, poppetjes.

Groepsvorm: peuters liggen, zitten of staan bij de school.

Werkvorm: peuters laden de boot uit en richten de school in, samen met de leidster. Samen zingen ze en doen de collecte in de boot.

Liedje: SL.I 29 Een boot gaat varen

Gebod: voor de zending

IV. VERJAARDAG

Vertelling

Dit is een verjaardagskaars. Aan die kaars kun je zien hoe oud onze jarige is. Hoe langer de kaars, hoe ouder. Jan is vier jaar. Nu zetten we vier stukken onder de kaars. Jan is heel groot.

Materiaal: een kaars van hout of karton. Maak onder de kaars vier gelijke stukken met de cijfers 1 t/m 4 in verschillende kleuren.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring. De jarige zit in het midden.

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren en zingen.

Liedjes: Lang zal hij/zij leven.

V. THEMA

DE BIJBEL VERTELT VAN JEZUS

Doel: De Bijbel vertelt ons wat Jezus voor ons betekent.

Vertelling 1

In de Bijbel staan verhalen over Jezus, toen Hij klein en groot was. Uit die verhalen kunnen wij leren wat we moeten doen. Jezus gaat b.v. op bezoek bij zieke mensen en dieren.

Materiaal: viltfiguren van Jezus bij een zieke, Bijbels van viltmateriaal.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt, de peuters plakken de figuren op en kijken in de Bijbels met de leidster.

Vertelling 2

Wij kunnen ook bij een ziek vriendje op bezoek gaan. We kunnen bidden of de zieke weer beter mag worden.

Materiaal: een pop als ziek kind, thermometer, pleister, cadeautje, bloemen.

Groepsvorm: peuters lopen door de klas.

Werkvorm: de peuters mogen ziekenbezoek spelen.

Liedje: Zing 28 1e couplet Jezus houdt van alle kinderen.

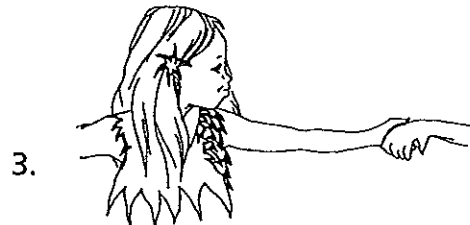
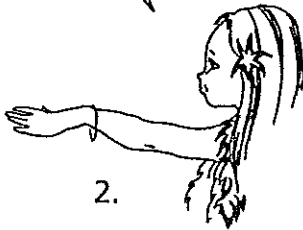
Materiaal: muziekinstrumentjes

Vingerspel:

1. Op de wereld zijn grote mensen

2. Maar ook veel kind'ren zoals wij

3. Als wij samen met hen spelen. Dan is de Heer heel erg blij.

VI. BIJBELVERHAAL

HERDER HUN SCHAAPJES

TEKST

Lucas 2:8-20

TOELICHTING

Belangrijke punten uit deze passage zijn:

1. Het motief van de heerlijkheid en glorie (9,14,20).
2. Betlehem en David als verwijzingen naar de komst van de Messias (11b,15).
3. Het teken van het kind in de kribbe (zie verklaring).

Verklaring

Vers 9

heerlijkheid – De lichtglans die de aanwezigheid van God aanduidde zoals in de tabernakel. Het correspondeert met vs. 20 waar 'lovende' letterlijk is: 'verheerlijkende'.

Vers 10

teken, kribbe – Hier zit meer in dan een aanwijzing om het vinden door de herders te vergemakkelijken. Het is een verwijzing naar de nederige positie die God in Jezus kwam opzoeken. Bovendien verwijzen de doeken naar de wikkelingen waarin een dode gelegd werd. De kribbe verwijst naar de stenen doods-kist of sarcofaag die toen gebruikelijk was. De kribbe was een stenen voerbak die leek op zo'n sarcofaag waar de doden in werden gelegd. Het teken heeft dus grote diepgang. De geboorte wijst al vooruit naar zijn sterven.

Vers 14

Ere zij God – Deze kernzin kent twee parallel lopende delen:

Ere – in de hoge – voor God

Vrede – op aarde – in mensen des welbehagens.

Het woordje 'ere' is hetzelfde als 'heerlijkheid' in vers 9. Door de komst van Jezus wordt Gods heerlijkheid openbaar. Voor de mensen op aarde betekent het vrede. Dat is de volheid van de zegen die gepaard zou gaan met de komst van de Messias (Jes. 9:5, Micha 5:4).

mensen des welbehagens – Degenen op wie Gods gunst rust. Het drukt uit de vrije wil van God om zijn gunst te geven aan wie Hij wil. Dus de suggestie dat vrede alleen gegeven wordt aan mensen die Gods goedkeuring kunnen wegdragen is onjuist (zie Rom. 5:8).

Structuur 2:8-20)

A herders – heerlijkheid

B vreze – blijdschap

C heel het volk

D Heiland, Christus

E stad v. David, liggende in kribbe

F hemelse legermacht

X ere zij God

F' engelen

E' Betlehem – liggende in kribbe

D' dit kind

C' allen

B' verbaasden

A' herders – God verheerlijkende

DOEL

De herders horen van de geboorte

BEHANDELING**a. inleiding***Vertelling*

Het is heel stil die nacht. Iedereen slaapt. Niemand weet dat baby Jezus is geboren en in de kribbe ligt. In het veld zijn een paar mannen. Het zijn de herders. Ze zijn wakker, want ze moeten op hun schaapjes passen. Ze zitten dicht bij elkaar en hebben een vuurtje gemaakt, waar ze zich lekker aan warmen. De schapen liggen dicht bij hen te slapen en het is heel stil.

Materiaal: viltfiguren, herders, schapen, vuur.

b. Hoofddeelte*Vertelling*

Maar opeens schrikken de herders heel erg, want het lijkt net of de zon gaat schijnen. Zo licht wordt het. In dat licht staat een engel. De herders worden bang en gaan nog dichter bij elkaar zitten. De engel zegt: "Wees maar niet bang. Ik kom jullie iets heel fijns vertellen. Vannacht is de Here Jezus geboren, waar jullie zo lang op gewacht hebben. Hij ligt in een kribbe in Betlehem. Ga maar gauw kijken." Dan komen er nog veel meer engelen uit de hemel. Ze zingen samen een lied, zo'n mooi lied hebben de herders nog nooit gehoord.

"Ere zij God in de hoge
En vrede op aarde
In mensen een welbehagen."

Daarna gaan de engelen weer weg en het wordt weer donker en stil. De herders gaan nu niet meer dicht bij elkaar-zitten. Ze springen op en zeiden: "Kom we gaan gauw naar het kindje in de kribbe zoeken." In een stal vinden ze Jozef en Maria met in de kribbe het kindje Jezus. Ze gaan naar Jezus en kijken naar Hem. Ze zijn erg blij en ze gaan het goede nieuws aan iedereen vertellen. Ze bedanken God dat Jezus geboren is en voor alles wat ze hebben gehoord en gezien. Ze zingen van blijdschap

Materiaal: bijpassende viltfiguren en raamwerk (zie les 11 en bijlage 12.1)

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt, de peuters luisteren

Liedje: "Herders, herders, laat achter je schapen"
"De herdertjes lagen bij nachte"

c. Toepassing:

Vertelling

Ook wij kunnen blij zijn en zingen net als de herders, omdat Jezus is geboren. Daarom kunnen wij ook gelukkig en blij zijn. We kunnen spelen dat we herders zijn. Ook wij kunnen God danken met onze ogen dicht. (zie bijlage 12.2)

Materiaal: herders jassen, stokken, schaapjes van stof of verklede kinderen.

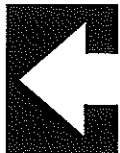
Groepsvorm: peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: leidster vertelt en helpt bij het naspelen, de peuters spelen het verhaal.

d. Leertekst

"Herders bij hun schaapjes"
Lucas 2:38 (zie bijlage k.12.1)

VII. SLUITING

Gebod: leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring rond

Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.12.2)

13. De ster gaat voor hen uit

ATTENTIE: Raadpleeg de rubriek Verantwoording op blz. 2 en 3

I. BIJ BINNENKOMST

Laat de peuters even rustig op hun stoeltjes met een speelgoedbeest spelen. Ze zijn al in de sabbatschool. Zorg voor een rustige en prettige sfeer. Vergeet niet op te ruimen voor de opening begint. Iedere peuter kan zijn of haar presentiekaart bijplakken (zie bijlage: presentiekaart 1 en 2).

Materiaal: speelgoedbeesten, eventueel boekjes, poppetjes of auto's

Groepsvorm: alle peuters mogen zelf een plekje kiezen

Werkvorm: leidster laat peuters kiezen uit speelgoedbeesten e.d.

II. OPENING

Welkom: Verwelkom elke peuter afzonderlijk. Zijn er bezoekers? Geef ze een plaatje ter herinnering.

Vertelling 1

Hier binnen is het warm. Kijk daar staat de kerk. Hij heeft een witte muts. Er ligt sneeuw op de kerk. Jullie mogen het kindje erbij zetten, dat naar de kerk toe loopt. Neem het poppetje maar dat op je stoel zit. Kijk eens hoeveel kinderen er naar de kerk gaan. Zoveel zijn er hier ook.

Materiaal: de kerk van hout of van karton (zie bijlage 9.1) of een kerk van een schoenendoos met een melkkarton eraan geplakt en versierd. Poppetjes die dik zijn aangekleed.

Groepsvorm: de peuters lopen door het lokaal

Werkvorm: de leidster vertelt en wijst de poppetjes aan die de peuters op hun stoeltje vinden. Ze helpt deze bij of in de kerk te zetten.

Liedje: SL.I 9 Blij ben ik in de sabbatschool, met belletjes
SL.I 11 Wij gaan op weg

Vertelling 2

Als wij straks naar huis gaan, trekken we onze warme jassen aan. Anders worden we ziek. Het is niet fijn om ziek te worden. Dan moet je in bed liggen en kun je niet buiten spelen. God zorgt ervoor dat papa en mama kleren kunnen kopen. Daar zijn wij blij om. Zo worden we dan niet ziek.

Materiaal: een poppetje in de kerk, een popje in bed, een vader, een moeder en een aangekleed kind, een thermometer.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster kleedt de vader, de moeder en het kind dik aan. De pop in bed krijgt een thermometer.

Liedje: SL.I 19 Kleintjes zoals wij
SL.I 24 Heb je soms verdriet of pijn

Gebedsvoorbereiding

Vertelling 3

Kijk naar deze dieren. We gaan God vragen of Hij goed voor ze wil zorgen als het erg koud is. Wij kunnen helpen door eten te strooien.

Materiaal: maak handschoenen voor de peuters van dubbel geknipte patronen in stof (zie bijlagen 9.2a,2b,2c) of maak vingerpoppes met dieren en een gebogen pijpenrager om de vinger. De dierenplaatjes kunnen geplastificeerd worden om langer goed te blijven.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster vertelt en deelt uit. Ze dankt met iedere peuter voor het dier en vraagt om bescherming tegen de kou.

Gebed: SL.I 79 God houdt van mij dag aan dag

III. ELDERS IN DE WERELD

Vertelling 1

Wie gaat er allemaal naar de peuterspeelzaal? Het is gezellig om met zoveel kinderen samen te zijn. Een school is fijn. Het is leuk om naar school te gaan. Als je dokter wilt worden moet je heel lang naar school. Als je zuster wilt worden, ga je ook naar school. Een timmerman gaat naar een andere school. Voor al die scholen is geld nodig. Wij gaan geld geven voor scholen in verre landen.

Materiaal: een school van hout of karton met een dak, dat eraf genomen kan worden zodat er spulletjes ingezet kunnen worden. De deuren aan de voorkant kunnen open en dicht zodat de peuters naar binnen kunnen kijken. Men kan een schoendoos als kijkdoos gebruiken. Poppetjes en meubels voor in de school.

Groepsvorm: peuters liggen op hun buik of staan of zitten voor de tafel bij de school.

Werkvorm: de leidster vertelt en demonstreert de school, peuters kijken.

Liedje: SL.I 21 God ziet mij als ik werk

Vertelling 2

Daar komt de zendingsboot. Hij brengt stenen en stoelen en tafels voor de school. We gaan de meubels erin zetten. Hier zijn de kinderen die graag naar school gaan. Zij mogen ook naar binnen.

Materiaal: zendingsboot met meubeltjes, poppetjes.

Groepsvorm: peuters liggen, zitten of staan bij de school.

Werkvorm: peuters laden de boot uit en richten de school in, samen met de leidster. Samen zingen ze en doen de collecte in de boot.

Liedje: S.L.I 29 Een boot gaat varen

Gebod: voor de zending

IV. VERJAARDAG**Vertelling**

Dit is een verjaardagskaars. Aan die kaars kun je zien hoe oud onze jarige is. Hoe langer de kaars, hoe ouder. Jan is vier jaar. Nu zetten we vier stukken onder de kaars. Jan is heel groot.

Materiaal: een kaars van hout of karton. Maak onder de kaars vier gelijke stukken met de cijfers 1 t/m 4 in verschillende kleuren.

Groepsvorm: de peuters zitten in een kring. De jarige zit in het midden.

Werkvorm: leidster vertelt, peuters luisteren en zingen.

Liedjes: Lang zal hij/zij leven.

V. THEMA**DE BIJBEL VERTELT VAN JEZUS**

Doel: De Bijbel vertelt ons wat Jezus voor ons betekent.

Vertelling 1

In de Bijbel staan verhalen over Jezus, toen Hij klein en groot was. Uit die verhalen kunnen wij leren wat we moeten doen. Jezus gaat b.v. op bezoek bij zieke mensen en dieren.

Materiaal: viltfiguren van Jezus bij een zieke, Bijbels van viltmateriaal.

Groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: leidster vertelt, de peuters plakken de figuren op en kijken in de Bijbels met de leidster.

Vertelling 2

Wij kunnen ook bij een ziek vriendje op bezoek gaan. We kunnen bidden of de zieke weer beter mag worden.

Materiaal: een pop als ziek kind, thermometer, pleister, cadeautje, bloemen.

Groepsvorm: peuters lopen door de klas.

Werkvorm: de peuters mogen ziekenbezoek spelen.

Liedje: Zing 28 1e couplet Jezus houdt van alle kinderen..

Materiaal: muziekinstrumentjes

Vingerspel:

1. Op de wereld zijn grote mensen

2. Maar ook veel kind'ren zoals wij

3. Als wij samen met hen spelen. Dan is de Heer heel erg blij.

VI. BIJBELVERHAAL

DE STER GAAT VOOR HEN UIT

TEKST

Matteüs 2

TOELICHTING

Matteüs 2:1-12 en 13-23.

Vers 1-12

In deze passage komen de volgende punten als belangrijk naar voren:

1. De vervulling van wat geschreven staat wordt – zoals dat voortdurend door Matteüs gebeurt – onderstreept, Centraal staan drie maal het woord Betlehem (zie structuur). De aanhaling uit Micha 5:1,3 is vrijelijk door Matteüs aangepast. Zo ook de – eigenlijk foutieve – afleiding van Nazoreeër op grond van Nazaret. Over Nazaret wordt in het O.T. niet gesproken. Wij moeten dit soort "fouten" niet met westerse precisie benaderen. Joodse schrijvers stellen er genoeg in en zijn er trots op om overal in de Bijbel stukjes te kunnen halen die een stelling illustreren. Het gaat niet om bewijzen, maar om creatief 'teruglezen'.
2. Twee soorten leiderschap worden in contrast getoond:
 Koning Herodes - koning der joden
 Geheel Jeruzalem - de Christus
 Overpriesters - leidsman voor het volk

De houding van de twee verschillende groepen blijkt uit het contrast tussen 'ontsteltenis' (vs.3) en 'vreugde' (vs.10). De leiders blijven passief en gaan niet zelf kijken. De aangekondigde figuur bezien zij enkel als concurrent. 'Geheel Jeruzalem' en 'al de overpriesters' moet niet letterlijk genomen worden. Er waren ook mensen die uitzagen naar de Messias (bijvoorbeeld Simeon en Anna). Treffend is dat Jezus naast koning ook kind is.

3. Er is een contrast tussen rechtstreeks contact met God en het proberen te weten te komen via via, zonder er wezenlijk bij betrokken te raken.

Via via	rechtstreeks
Profeet via schriftgeleerden	profeet
Doet nauwkeurig onderzoek	ster
Door wijzen misleid	droom
	engel

Structuur 2:1-12:

- A Herodes
 - B wijzen uit het oosten
 - C ster gezien
 - D hulde bewijzen
 - E ontstelde
 - F geheel Jeruzalem
 - G overpriesters enz. vergaderen + trachten te vernemen
 - H waar geboren zou worden, te Betlehem
 - X gij Betlehem enz.
 - H' laat hen naar Betlehem gaan
 - G' doet nauwkeurig onderzoek
 - F' plaats waar het kind is
 - E' grote vreugde
 - D' bewezen hulde
 - C' droom
 - B' naar hun land
 - A' Herodes

Vers 13-23

In deze passage komen de volgende punten als belangrijk naar voren:

1. De twee parallel gestelde stukken lopen beiden uit op een 'vervulde' profetie. Duidelijk is Gods leiding aanwezig achter de schermen van het wereldgebeuren.
2. Het contrast tussen Egypte en Israël. Egypte is symbool voor verdrukking en heidendom. Jezus ondergaat de weg die gehele Israël heeft ondergaan en die elke gelovige ondergaat: De last ondervinden van het zijn in een zondige wereld en de uittocht naar het beloofde land. Deze identificatie wordt ook gebruikt in 1 Kor. 10:1,2. Ofschoon volgens de structuur in zinsede H' Jozef 'vreesde naar Israël te gaan', moet volgens zinsede H de profetie waar worden dat Jezus uit Egypte komt en dus door kwade machten niet kan worden weerhouden van het vervullen van zijn taal.

3. Zie punt 3 in 2:1-12.

4. Jozef – Maria wordt vreemd genoeg niet genoemd terwijl Lucas het juist andersom doet – blijkt een gehoorzame gelovige te zijn (sta op, en hij stond op). Merk op, het urgente 'vlucht' en 'week uit naar Egypte' (D en F) in contrast met het rustige 'reis' en 'kwam in Israël' (D' en F').

Structuur 2:13-23

A toen zij weggetrokken waren

B engel verschijnt Jozef in een droom en zegt

C sta op neem kind en moeder

D vlucht naar Egypte

E om het kind om te brengen

F stond op en week uit naar Egypte

G tot de dood van Herodes

H vervuld zou worden – uit Egypte heb

Ik mijn zoon geroepen

I door wijzen misleid

J Betlehem en het hele gebied

K vervuld het woord – profet

Jeremia

L Rama

A' toen Herodes gestorven was

B' engel verschijnt in droom aan Jozef en zegt

C' sta op en neem kind en moeder

D' reis naar Israël

E' die het kind naar het leven stonden

F' stond op – kwam in Israël

G' Archelaüs i.p.v. Herodes

H' vreesde daarheen te gaan

I' v. Godswege in droom gewaarschuwd

J' gebied v. Galilea – stad Nazaret

K' vervulling – profeten

L' Nazoreeër

DOEL

De wijzen reizen naar Jezus

BEHANDELING

a. Inleiding

Vertelling

Baby Jezus groeit goed. Hij krijgt bolle wangen. De ster staat nog steeds boven de plaats waar hij geboren is. Wijze mannen zien de ster in de lucht. Ze weten dat er een koningskind geboren is. Ze pakken hun kamelen, trekken hun mooie jassen aan en pakken cadeautjes in. Dan gaan ze op reis naar de ster.

Materiaal: raamwerk zie les 11 en wijzen (zie bijlagen 13.1,2,3,4)

Groepsvorm: peuters zitten in de kring

Werkvorm: de leidster steekt de kaars aan een plakt de figuren op het bord.

b. Hoofddeelte*Vertelling*

Wat duurt die reis lang. De kamelen sjokken voort. Soms gaan ze even slapen. Iedere morgen als de zon opkomt wordt het zo licht, dan zien ze de ster niet goed meer. In het donker is de ster heel mooi. De wijze mannen gaan naar het paleis in de stad. Ze zijn vlak bij de ster. Ze vragen naar het koningskind. Het is zeker in een duur paleis geboren. Nee, de koning heeft geen zoon gekregen. De koning is heel verbaasd. Waar kan die koningszoon dan geboren zijn? De wijze mannen trekken verder. Ze komen bij een huis aan. De ster blijft boven het dak staan. Daar vinden ze het kindje Jezus. De wijze mannen hebben cadeautjes meegebracht. Hij krijgt hele mooie cadeautjes. De wijzen danken God.

Materiaal: kaars of zaklantaarn, cadeautjes, viltmateriaal: wijze mannen, kamelen, paleis, stal, Jozef, Maria en kind.

groepsvorm: peuters zitten in een kring

Werkvorm: de leidster laat zien dat een kaars helderder in het donker is. Ze plakt de figuren op en toont de cadeautjes. De kinderen mogen uitpakken.

Liedje: Zing 40, De Messias is geboren.

c. Toepassing

De kinderen kunnen de wijzen naspelen met mooie jassen aan. Eén kind kan ster spelen door vooruit te lopen met een ster op een stok.

Materiaal: jassen, ster op een stok, cadeautjes, verrekijker.

Groepsvorm: peuters lopen door het lokaal.

Werkvorm: leidster vertelt, peuters spelen.

d. Leertekst:

"De ster gaat voor hen uit"
Matteüs 2:9 (zie bijlage k.13.1)

VII. SLUITING

Gebod: leidster dankt met peuters

Liedje: SL.I 54 De sabbatschool gaat sluiten

Groepsvorm: de peuters lopen in een kring rond

Werkvorm: leidster en peuters geven elkaar de hand en lopen rond. Bij "tot ziens" laten ze de handen los en zwaaien naar elkaar.

Afscheid: De leidster geeft de door haar ingekleurde leertekst mee aan de peuters (zie bijlage k.13.2)